

Kwaliteitskader Jeugd

Kwaliteitskader Jeugd

Toepassen van de norm van de verantwoorde
werktoedeling in de praktijk

Dit document is tot stand gekomen met een intensieve bijdrage van de volgende partners:

Inhoud

Samenvatting bij het rapport 'Kwaliteitskader Jeugd; toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk'		4
1	Inleiding	15
1.1	Nieuwe Jeugdwet	15
1.1.1	Professionalisering in de nieuwe Jeugdwet	16
1.2	Opdracht	17
1.2.1	Werking van het Kwaliteitskader	19
1.2.2	Korte en lange termijn	19
1.3	Doelgroep en status van dit rapport	20
1.3.1	Voor wie is deze rapportage bedoeld?	20
1.3.2	Wat is de status van deze rapportage?	20
1.4	Leeswijzer	21
2	Norm van de verantwoorde werktoedeling	22
2.1	Comply or Explain – Pas toe of Leg uit	23
2.2	Wie is verantwoordelijk voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling?	24
2.2.1	Situatie (sociaal) wijkteam	25
3	Gemeenschappelijke basis voor professionals in het jeugddomein	26
3.1	Vertrekpunt	26
3.2	De doelen van de Jeugdwet op een rij	28
3.3	Gemeenschappelijke basis professionals	29
3.4	Tot slot	30
4	Toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling	31
4.1	Uitgangspunten	31
4.2	Parameters en Indicatoren	32
4.2.1	Voorbeelden inzet niet-geregistreerd professional	39
4.2.2	Voorbeelden inzet geregistreerd professional	40
4.3	Combinatie van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals	42
4.3.1	Onder verantwoordelijkheid van een geregistreerd professional	42
4.3.2	Lijnverantwoordelijkheid	43
4.3.3	Geregistreerde in combinatie met niet-geregistreerde professional	43
4.4	Afwegingsgebied	44
4.4.1	Handvatten om de complexiteit en ernst van de problematiek en de context in te schatten	45
4.4.2	Handvatten om de complexiteit van de hulpverleningssituatie in te schatten	45
5	Kwaliteit nader bekeken	46
5.1	De jeugdige en zijn omgeving	46
5.2	De beroepsbeoefenaren	47
5.3	De instrumenten	49

5.4	De jeugdhulpaanbieders en vrijgevestigde aanbieders	49
5.5	De opdrachtgever (de gemeenten)	50
5.6	De landelijke overheid	51
6	Overgangsperioden, evaluatie en vervolg	52
6.1	Overgangsperiode	52
6.2	Evaluatie	54
6.2.1	Leren en reflecteren in 2015	54
7	Vervolg: voorbij de norm van verantwoorde werktoedeling	55
7.1	Opdrachten 2015	55
7.2	Registratie (ad C)	56
7.3	Reikwijdte	56
7.4	Randvoorwaarde: sterke brancheorganisaties en beroepsverenigingen	57
8	Q & A's	58
8.1	Begrippen en termen	58
8.2	Jeugdwet en sociale teams	59
8.3	(Inzet) geregistreeerde versus niet-geregistreeerde professional	63
8.4	In combinatie met en onder verantwoordelijkheid van	63
8.5	Cliënten en kwaliteit van jeugdhulp en de norm van de verantwoorde werktoedeling	64
	Bijlage 1 Werkwijze	65
	Projectstructuur	65
	Deelnemers	65
	Stuurgroep	65
	Projectgroep	66
	Projectsecretariaat	66
	Begeleidingscommissie en werkgroepen	67
	Bijlage 2 Belangrijke wetteksten en terminologie uit de Jeugdwet en Besluit Jeugdwet	70
	Terminologie (wettelijke definities)	70
	Kwaliteit jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen (Jeugdwet)	72
	Meer informatie	72
	Bijlage 3 Afkortingen	73
	Annex 1 Inzet professionals met een HBO functie	75
	Annex 2 Inzet professionals met een WO-master functie	76
	Annex 3 Inzet professionals met een WO-postmaster functie	77

Samenvatting bij het rapport ‘Kwaliteitskader Jeugd; toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk’

De cliënt staat centraal in de Jeugdwet

Op 1 januari 2015 treedt de Jeugdwet in werking. Het nieuwe stelsel moet ertoe leiden dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen participeren in de samenleving. Doel van de nieuwe Jeugdwet is dat jeugdigen en hun ouders in staat zijn om samen met hun netwerk en in hun eigen omgeving problemen, indien mogelijk zelfstandig en onder eigen regie, op te pakken en op te lossen. Noodzakelijk specialistische zorg moet tijdig geboden worden. Het perspectief van de jeugdige is de kern van het nieuwe stelsel. De jeugdige en zijn omgeving zijn daarmee niet alleen maar ontvanger van ondersteuning, hulp en zorg, maar zijn zelf ook een cruciale actor. De verhouding tussen de jeugdige en de professional verandert, als gevolg van de Jeugdwet. Eigen kracht, zelfregie en cliëntperspectief staan voorop, de professional moet hieraan op een effectieve en efficiënte wijze een bijdrage leveren.

De professional moet bekwaam zijn

Om invulling te kunnen geven aan de nieuwe verantwoordelijkheden en positie van de professionals in de jeugdhulp is het van belang dat zij *bekwaam* zijn om de aan hen toebedeelde taken uit te voeren en beschikken over de juiste deskundigheid om jeugdigen adequaat te kunnen ondersteunen en helpen. In de Jeugdwet wordt beroepsregistratie geïntroduceerd als een middel om hun vakbekwaamheid aan te tonen. Cliënten zijn er daardoor van verzekerd dat ze geholpen worden door vakbekwame én geregistreerde professionals. Registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd of het BIG-register (artikel 3, geldend voor de beroepen arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog en psychotherapeut) biedt een herkenbaar kwaliteitskeurmerk en erkenning van de vakbekwaamheid van professionals. Registratie in het kwaliteitsregister Jeugd biedt hen een kader voor leven lang leren, door middel van werkervaring, bij- en nascholing en reflectie. Registratie is een middel om verantwoorde hulp en verantwoorde werktoedeling te organiseren.

De norm van verantwoorde werktoedeling

Verantwoorde hulp is hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend, en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige en/of ouder. Daarom moet de jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling zijn organisatie zo inrichten dat er voldoende kwalitatief personeel is voor de werkzaamheden, zodat verantwoorde hulp wordt geboden. Deze verplichting uit de Jeugdwet is uitgewerkt in de norm van de verantwoorde werktoedeling die uit drie onderdelen bestaat.

1. De norm verplicht de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling tot het *werken met geregistreerde professionals* uit het Kwaliteitsregister Jeugd of het BIG-register (arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog of psychotherapeut).
2. Bij het toedelen van taken moet de jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling rekening houden met de specifieke kennis en vaardigheden van de geregistreerde. De

kennis en vaardigheden van de professional dienen passend te zijn bij de hulpvraag van de jeugdige.

3. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling moet ervoor zorgen dat deze geregistreerde professionals kunnen werken volgens hun professionele standaarden (beroepscode, vakinhoudelijke richtlijnen).

Leidend principe bij het toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling is het principe *"comply or explain"* (*"pas toe of leg uit"*).

Dat betekent dat de jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling het werk moeten toedelen aan geregistreerde professionals, tenzij ze kunnen motiveren waarom ze dat niet doen. Dus:

- *Pas toe*: deel het werk toe aan een geregistreerde professional (in het Kwaliteitsregister Jeugd of BIG-register, artikel 3 beroepen arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog of psychotherapeut), met passende kennis en vaardigheden voor die taak.
- *Of leg uit*: deel het werk toe aan een niet-geregistreerde professional als je aannemelijk kan maken dat dit niet afdoet aan de kwaliteit of zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit.

Ook vrijgevestigde professionals (ZZP'ers) die jeugdhulp aanbieden, zijn gebonden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling.

Als professionals in dienst van de gemeente (de toegang tot) jeugdhulp uitvoeren, is de gemeente zelf ook gebonden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling. Daarnaast moeten gemeenten zich ervan vergewissen dat jeugdhulpaanbieders zich houden aan de norm.

Het Kwaliteitskader: de toepassing van de norm in de praktijk

De opdracht in het traject *Ontwikkeling Kwaliteitskader Jeugd* –waarin beroepsverenigingen, brancheorganisaties, gemeenten (VNG) en cliëntenorganisaties samenwerken - is de opdracht om handvatten te ontwikkelen waarmee de norm voor verantwoorde werktoedeling kan worden toegepast. En daarmee een leidraad te bieden. De operationalisering van de norm van verantwoorde werktoedeling bakent af in welke gevallen en/of voor welke werkzaamheden een geregistreerde professional moet worden ingezet (of een beroepsbeoefenaar die werkt in combinatie met of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional), én het bakent af in welke gevallen en/of voor welke werkzaamheden een niet-geregistreerde professional kan worden ingezet.

Uiterlijk 1 januari 2015 ligt er een helder en eenduidig Kwaliteitskader, waar jeugdhulpaanbieders, gecertificeerde instellingen en gemeenten mee aan de slag kunnen. Werken met geregistreerde professionals is onderdeel van professionalisering. Dat is een proces dat niet per 1 januari 2015 is afgerond. Sterker nog, dit is een proces van voortdurende investering en verbetering, waarmee branche- en beroepsorganisaties al jaren aan de slag zijn.

Er is de afgelopen jaren in verschillende domeinen al intensief geïnvesteerd in professionalisering, bijvoorbeeld in de jeugdzorg, waarbij jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers zich al hebben moeten registreren, maar ook in de

gehandicaptensector waar gewerkt is aan competentieprofielen. Het opgestelde Kwaliteitskader Jeugd, dient als een overkoepelend kader op de al eerder gemaakte kaders¹.

Met dit document wordt een Kwaliteitskader geformuleerd met de kennis van nu. In de komende jaren zal het veld zich verder ontwikkelen. Het voorliggende Kwaliteitskader zal aangepast worden aan toekomstige ontwikkelingen. Het is dus niet voor altijd in beton gegoten. Het is een groeidocument. Afhankelijk van de ontwikkelingen rondom registratie en transformatie, kan het kader verder aangescherpt, verdiept of verbreed worden. Eind 2015 evalueren de betrokken partijen gezamenlijk de werking van de norm zodat er begin 2016 een aangescherpte versie ligt. Ook hiervoor geldt dat deze aangescherpte versie niet het finale document is. De betrokken partijen hebben aangegeven dat zij jaarlijks – in het licht van de veranderingen die plaatsvinden – de uitwerking van de norm in de praktijk, evalueren.

Kwaliteit is meer dan registratie

In dit traject is een Kwaliteitskader ontwikkeld voor het toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling, zodat verantwoorde zorg wordt geboden. De focus ligt daarbij op de inzet van geregistreerde professionals rekening houdend met hun kennis en vaardigheden, zodat die kunnen werken volgens hun professionele standaarden. Dat is een manier om de kwaliteit van de jeugdhulp te borgen. Kwaliteit kan echter op meerdere manieren bevorderd worden, onder andere door:

- de cliënt en zijn omgeving (onderzoek naar cliëntfactoren, feedback van cliënten)
- de beroepsbeoefenaar (bij- en nascholing, beroepsregistratie, richtlijnontwikkeling)
- de interventies die de professionals inzetten (effectiviteitsonderzoek, databanken)
- de organisatie van waaruit de professional werkzaam is (certificering, prestatie-indicatoren, benchmarking)
- de opdrachtgever/de gemeenten (bij inkoopbeleid kwaliteitseisen stellen over outcome-indicatoren, ROM, registratie)
- de landelijke overheid (wet- en regelgeving, financiering onderzoek, toezicht)

Transformatie is meer dan registratie

De Jeugdwet vraagt een andere inzet van professionals dan voorheen. De Jeugdwet heeft daarom gevolgen voor het professioneel handelen van iedere jeugdprofessional, in elke sector, ongeacht het opleidingsniveau of achtergrond of verantwoordelijkheid en ongeacht de jeugdige die ondersteund, geholpen of waarvoor gezorgd wordt. In dit Kwaliteitskader is daarvoor een *gemeenschappelijke basis* geformuleerd. Deze gemeenschappelijke basis

---

¹ TK 28-03-2014, 2013-2014, 33619, nr. 15 en EK 29-04-2014, 33619
bijlage D. De veldpartijen die betrokken zijn bij de professionalisering van de (smalle) jeugdzorg hebben gezamenlijk het Kwaliteitskader verantwoorde werktoedeling jeugdzorg (vastgesteld in maart 2013) ontwikkeld. Het Kwaliteitskader verantwoorde werktoedeling jeugdzorg heeft betrekking op de norm van verantwoorde werktoedeling in de Wet op de jeugdzorg is van toepassing tot het moment dat de Jeugdwet wordt ingevoerd.

behoort tot de bagage van iedere jeugdprofessional (zowel op MBO, HBO als WO en WO plus-niveau). De volgende basisprincipes vormen de gemeenschappelijke basis voor professionals in het jeugddomein:

- *Cliëntgericht werken*: de wensen en behoeften van jeugdigen en ouders zijn uitgangspunt.
- *Signaleren*: de professionals zijn alert op signalen die kunnen duiden op (meervoudige) problemen, stoornissen of beperkingen bij jeugdige of ouders.
- *Veiligheid bevorderen*: de professionals hebben oog voor de veiligheid van de jeugdige.
- *Werken vanuit een integrale blik; breder kijken, meer zien*
- *Samenwerken*: de professionals stemmen af met andere professionals en (vrijwilligers)netwerken met aanvullende expertise.
- *Leven lang leren en reflecteren*: vergroting van professionele autonomie en vermindering van regeldruk staan centraal.

Toepassen van de norm van verantwoorde werktoedeling

In deze paragraaf wordt eerst een schema weergegeven waarin *bepalende/doorslaggevende parameters en de daarbij horende indicatoren* staan opgenomen. Daarna volgt een *toelichtend* overzicht waarin de indicatoren verder uitgewerkt worden in taken, verantwoordelijkheden, activiteiten, handelingen en situaties die duidelijk maken wanneer een geregistreerd professional noodzakelijk is en wanneer het mogelijk is dat een niet-geregistreerd professional wordt ingezet. Het overzicht is uitsluitend ter toelichting en is niet uitputtend. Het geabstraheerde schema samen met het toelichtende overzicht moet de werkgever – meer dan nu – voldoende handvatten geven om verantwoorde hulp, ondersteuning en zorg te bieden om de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk toe te passen. Daarbij kan de werkgever verwijzen naar het Kwaliteitskader Jeugd, waarin het onderstaande schema en de tabel, inclusief bijbehorende toelichting, zijn opgenomen.

De opbouw van de tabel ziet er als volgt uit:

Parameters	
Cliënt gerelateerd (incl. situatie en omgeving)	Complexiteit en ernst van de problematiek en de context Hoe complex en ernstig is de problematiek van de cliënt? Hoe ziet de context/omgeving van de cliënt(systeem) er uit?
Professional gerelateerd	Verantwoordelijkheden en regievoering in het werkproces Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering van taken? Wie mag besluiten nemen?
	Typering hulpverlening Welke eisen (complexiteit, zelfstandigheid, transfervermogen en expertise /niveau van vakbekwaamheid) wordt gevraagd?
	Impact Wat zijn gevolgen voor de cliënt van het handelen van de professional?

De combinatie van cliënt gerelateerde parameters en professional gerelateerde parameters bepaalt welke vakbekwaamheid en professionaliteit nodig is. De cliënt gerelateerde indicatoren zijn het uitgangspunt en bepalen of er sprake is van een situatie waarin een niet-geregistreerde professional zelfstandig kan werken, of dat de inzet van een geregistreerde professional noodzakelijk is. Als de situatie rond de cliënt risicovol of levensbedreigend is, dan zal een niet-geregistreerde nooit zelfstandig ingezet kunnen worden. Wel kan een niet geregistreerde ingezet worden naast een geregistreerde als er duidelijke afspraken worden gemaakt.

Cliënt parameter		Professional parameter		Inzet professional
Cliënt gerelateerde indicatoren t.b.v. niet-geregistreerden	+	Professional gerelateerde indicatoren t.b.v. niet-geregistreerden	=	Inzet vakbekwame niet-geregistreerden is mogelijk
Cliënt gerelateerde indicatoren t.b.v. geregistreerden	of	Professional gerelateerde indicatoren t.b.v. geregistreerden	=	Inzet vakbekwame geregistreerden is noodzakelijk
Cliënt gerelateerde indicatoren t.b.v. niet-geregistreerden	+	Professional gerelateerde indicatoren t.b.v. geregistreerden	=	Inzet vakbekwame geregistreerden is noodzakelijk
Cliënt gerelateerde indicatoren t.b.v. geregistreerden	+	Professional gerelateerde indicatoren t.b.v. niet-geregistreerden	=	Geregistreerden mogelijk in combinatie met Niet-geregistreerden

Voor elke parameter zijn indicatoren genoemd die doorslaggevend zijn voor de inzet van een geregistreerde of mogelijk een niet-geregistreerde professional. Hieronder is de tabel verder uitgewerkt.

Verantwoorde werktoedeling: werk toedelen aan de voor dat werk best toegeruste vakbekwame professional, zodat verantwoorde hulp wordt geboden

Parameters	STAP 1 Cliënt gerelateerde indicatoren	STAP 2 Professional gerelateerde indicatoren		
	Complexiteit en ernst van de problematiek en de context <i>Hoe complex en ernstig is de problematiek van de cliënt?</i> <i>Hoe ziet de context/omgeving van de cliënt(systeem) er uit?</i>	Verantwoordelijkheden en regievoering in het werkproces <i>Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering van taken?</i> <i>Wie mag besluiten nemen?</i>	Typering hulpverlening <i>Welke eisen (complexiteit, zelfstandigheid, transfervermogen) worden aan de hulpverlening gesteld?</i>	Impact <i>Wat zijn gevolgen voor de cliënt van het handelen van de professional?</i>
Indicatoren inzet niet-geregistreerde vakbekwame professional MBO-functie	- Voorspelbaar - Risico`s zijn in te schatten - Veilige omgeving - Niet levensbedreigend - De problemen zijn gestabiliseerd	Is verantwoordelijk voor de uitvoering van eigen werkzaamheden op de volgende terreinen: <i>Probleemverkenning</i> - Doelgericht observeren en signaleren - Analyseren <i>Plan</i> - In samenwerking met cliënt(systeem) en behandelaar opstellen hulpverleningsplan* (≠ behandelplan) - Adviseren over werkwijze en uitvoering <i>Uitvoering</i> - Uitvoeren hulpverleningsplan* (≠ behandelplan) - Rapporteren en evalueren - Beëindigen formele hulpverlening – alleen als er uitsluitend niet-geregistreerden bij de uitvoering zijn betrokken	- Praktische ondersteuning en begeleiding bij het (sociaal en maatschappelijk) functioneren in het dagelijks leven - Duidelijkheid aanwezig over aanpak en wijze van uitvoering - Werkzaamheden zijn bekend en eenduidig uit te voeren	

AFWEGINGSGBIED

WAARBIJ NIET IN ALLE GEVALLEN EVIDENT IS OF EEN GEREgistREERDE OF NIET-GEREgistREERDE VAKBEKWAME PROFESSIONAL INGEZET MOET WORDEN

Werkgever maakt gemotiveerde afweging voor de inzet van een geregistreerde danwel niet-geregistreerde professional en maakt dit aannemelijk. Kan voor verschillende doelgroepen anders uitpakken.

Indicatoren inzet geregistreerde vakbekwame professional HBO/HBO+/WO-/WO+ functie (inclusief MBO-geregistreerden in BIG-register, artikel 3)	- Risicovol - Crisis - Onveilige omgeving - Levensbedreigend - Meerdere problemen spelen tegelijkertijd (bijv. somatische, ontwikkelings-, psychische, sociale, gedrags- en/of opvoedingsproblematiek) en daarbij is het niet duidelijk welke hulp op gang gebracht moet worden. - Complexe problematiek waarvan de achterliggende oorzaak onbekend is - Sterk wisselend verloop	Is verantwoordelijk voor en neemt besluiten over en/of beoordelen of vaststellen van: <i>Probleemverkenning</i> - Observeren en signaleren - Analyseren van complexe hulpvraag - Diagnose stellen of: diagnostisch beeld vaststellen / probleemanalyse maken <i>Toegang tot hulp</i> - Toegang tot/ in gang zetten van niet vrij toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering - Al dan niet inzetten jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering - Af- en opschalen van ingezette hulp - Beëindigen van de formele hulpverlening – uitsluitend als er een geregistreerde bij de uitvoering is betrokken <i>Plan</i> - In samenwerking met cliënt(systeem) op- en vaststellen hulpverleningsplan*, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering - Adviseren over behandeling, hulpverlening, ondersteuning <i>Uitvoering</i> - Uitvoeren hulpverleningsplan*, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering - Inzetten dwang en drang - Inzet specifieke deskundigheid (m.i.v. wettelijke kaders)	- Gericht op behandeling van en hulpverlening bij complexe problematiek - Aanpak vereist specifieke kennis en vaardigheden	- Onomkeerbare invloed op het leven van de cliënt(systeem) - Ingrijpende invloed op het leven van de cliënt(systeem).

Toelichting op de tabel

Voorafgaand

- De inzet van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals is mogelijk. Beide groepen zijn nodig en leveren een belangrijke bijdrage in de ondersteuning, hulp en zorg aan een jeugdige en zijn omgeving.
- Geregistreerde professionals zijn professionals die zich kunnen registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd en in het BIG-register, artikel 3 (te weten: artsen, verpleegkundigen, psychotherapeuten, GZ psychologen).
- Bij de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling moet verantwoord kunnen worden dat een geregistreerde dan wel niet-geregistreerde professional werd ingezet voor een taak én of daarbij rekening is gehouden met de voor die taak noodzakelijke kennis en vaardigheden van de professional.
Door de vormgeving lijkt de tabel zich te focussen op de individuele professional, terwijl professionals vaak in teams, netwerken of ketens werken. Zowel binnen de eigen organisatie als over de grenzen van de eigen organisatie. Werktoedeling vindt daarom ook vaak in een samenwerkingsverband plaats, waarin verschillende vaardigheden, competenties en kennis worden gecombineerd, zowel van geregistreerde als van niet-geregistreerde professionals
- De professionals die worden ingezet (niet-geregistreerd of geregistreerd) moeten te allen tijde vakbekwame professionals zijn. Geregistreerde en niet-geregistreerde professionals moeten voldoende toegerust zijn voor de taak waarmee ze belast worden. Ze moeten beschikken over de voor de werkzaamheden benodigde competenties, kennis en vaardigheden.
- De tabel heeft uitsluitend betrekking op de inzet van professionals.

Vraag 1 Hoe moet de tabel gelezen worden?

De cliënt gerelateerde indicatoren zijn het uitgangspunt en bepalen of er sprake is van een situatie waarin een niet-geregistreerde professional zelfstandig kan werken of in combinatie met een geregistreerde moet werken of dat de inzet van een geregistreerde professional noodzakelijk is. Als de situatie rond de cliënt risicovol of levensbedreigend zijn, dan zal een niet-geregistreerde nooit zelfstandig ingezet kunnen worden.

Het schema is niet uitputtend: niet alle cliënt gerelateerde indicatoren en de professional gerelateerde indicatoren zijn opgenomen om te bepalen of de inzet van een geregistreerde noodzakelijk is of van een niet-geregistreerde. Alleen de indicatoren waarbij evident is dat een geregistreerde professional ingezet moet worden of waarbij het evident is dat een niet-geregistreerde ingezet kan worden, staan vermeld in de tabel. Dat zorgt ervoor dat er altijd situaties en omstandigheden blijven waarbij de werkgever de afweging moet maken of hij een geregistreerde inzet of dat hij aannemelijk kan maken dat een niet-geregistreerde ingezet kan worden. In de tabel wordt dit zichtbaar door het *afwegingsgebied*.

De verantwoordelijkheden, taken en activiteiten van de niet-geregistreerde professional zijn hoofdzakelijk gericht op de *uitvoering*. De geregistreerde professionals hebben een cruciale rol bij beoordeling, besluitvorming en vaststelling (naast hun rol in de uitvoering).

Vraag 2 Wanneer is het mogelijk om een niet-geregistreerde professionals in te zetten?

De cliënt gerelateerde indicatoren vormen het uitgangspunt voor de werktoedeling aan een niet-geregistreerde professional. Als er sprake is van een voorspelbare, veilige situatie waarbij de risico's zijn in te schatten, dan zijn de belangrijkste randvoorwaarden aanwezig

om de niet-geregistreerde de handelingen, taken, verantwoordelijkheden en activiteiten uit te laten voeren, mits deze niet-geregistreerden voldoende vakbekwaam zijn voor die werkzaamheden. Zoals vermeld bij de professional gerelateerde indicatoren voor de niet-geregistreerde professional.

Zodra er ook maar één cliënt gerelateerde indicator van een geregistreerde professional aan de orde is, vervalt de vanzelfsprekendheid van het inzetten van een niet-geregistreerd professional en zal opnieuw overwogen moeten worden welke professional ingezet kan worden.

Vraag 3 Als er géén sprake is van een veilige, voorspelbare situatie kan de niet-geregistreerde professional dan nog steeds taken, verantwoordelijkheden, activiteiten zelfstandig uitvoeren?

In dat geval is de inzet van een geregistreerde noodzakelijk, maar kan de niet-geregistreerde ingezet worden voor deeltaken. Daarbij gelden twee randvoorwaarden: (1) De geregistreerde professional moet zicht hebben op de situatie en voldaan moet zijn aan een aantal randvoorwaarden en (2) alleen de niet-geregistreerde zal alleen belast kunnen worden met taken, verantwoordelijkheden en activiteiten die vermeld staan bij de professional gerelateerde indicatoren van een niet-geregistreerde professional.

Vraag 4 Wanneer is het mogelijk om een geregistreerde professional in te zetten?

Het is te allen tijde mogelijk om een geregistreerde professional in te zetten mits de geregistreerde professional *bekwaam* is om de taken, verantwoordelijkheden en activiteiten uit te voeren. Dat betekent dat geregistreerde professionals (indien ze bekwaam zijn) ook taken, verantwoordelijkheden en activiteiten kunnen uitvoeren die in de tabel opgenomen staan bij professional gerelateerde indicatoren voor niet-geregistreerden. Het is aan de werkgever om die afweging te maken.

Vraag 5 Hoe moet de werkgever het afwegingsgebied hanteren?

De indicatoren zijn niet uitputtend. Dat betekent dat werkgevers nog steeds niet-geregistreerden in kunnen zetten als zij vinden dat dat nodig is en als zij ook aannemelijk kunnen maken dat dat nog steeds leidt tot verantwoorde hulp. Daarbij is de werkgever gebonden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling, die inhoudt dat steeds

rekening gehouden moet worden met de kennis en vaardigheden van de professionals bij de toedeling van taken. En de professional moet kunnen werken volgens zijn professionele standaarden. Dat betekent dat hij dus niet ingezet kan worden voor taken waarvoor hij onvoldoende is toegerust of waar vakinhoudelijke richtlijnen een bepaald niveau van kennis of vaardigheden vereisen.

Als de indicatoren daarvoor niet staan opgenomen in de tabel, kunnen ze voor hun argumentatie niet verwijzen naar het Kwaliteitskader Jeugd. De werkgever zal dit dan zelf aannemelijk moeten maken. Kortom, de tenzij bepaling blijft te allen tijde bestaan. De inzet van een niet-geregistreerde of geregistreerde professional in het afwegingsgebied, hangt mede af van bijvoorbeeld de doelgroep of de waardevolle relatie die een niet geregistreerde heeft opgebouwd met de cliënt.

Vraag 6 Moet een niet-geregistreerde altijd een MBO-functie vervullen? En moeten daarmee alle HBO-ers zich registreren?

Een niet-geregistreerde hoeft niet altijd een MBO-functie te bekleden. Er zijn ook niet-geregistreerde professionals met een HBO of WO opleidingsniveau, zoals vaktherapeuten en paramedici. Voor de inzet van deze professionals kan de werkgever aannemelijk maken dat het noodzakelijk is voor de kwaliteit van de hulpverlening.

Registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd is (nog) niet altijd mogelijk voor professionals die zich in de toekomst ook willen registreren, ook al voeren ze werkzaamheden in de jeugdhulp uit². Daarbij geldt dat de werkgever aannemelijk moet maken dat hij deze niet-geregistreerde professionals inzet, of – waar mogelijk – verwijst naar het Kwaliteitskader Jeugd. Het streven van de wetgever is dat alle professionals op een HBO-functie (of hoger) die werkzaamheden uitvoeren in de jeugdhulp (ook al is het maar een beperkt deel van hun werkzaamheden) zich op termijn gaan registreren in het kwaliteitsregister Jeugd.

Vraag 7 Kan zowel een niet-geregistreerde professional als een geregistreerde professional een hulpverleningsplan* opstellen en uitvoeren?

In de tabel wordt bij beide categorieën de term *hulpverleningsplan* gebruikt. Dit is een term die in de Jeugdwet staat vermeld. Een niet-geregistreerde professional kan alleen een bijdrage leveren aan het opstellen en het uitvoeren van het hulpverleningsplan als er sprake is van een veilige en voorspelbare situatie. Daarbij kan hij alleen taken, verantwoordelijkheden en activiteiten uitvoeren als hij daarvoor bekwaam is en als die staan opgenomen bij de professional gerelateerde indicatoren ten behoeve van niet-geregistreerden. Indien er sprake is van een risicovolle, onveilige omgeving, en/of een complexe problematiek waarbij de achterliggende oorzaak onbekend is, kan alleen een geregistreerde het hulpverleningsplan opstellen en uitvoeren.

Vraag 8 Als de tabel systematisch wordt gebruikt is er dan altijd sprake van verantwoorde werktoedeling?

---

² Opgemerkt moet worden dat de jeugdzorgwerker en de gedragswetenschappers in de jeugdzorg zich al vanaf 2013 kunnen registreren.

Bovenstaande tabel is een leidraad in het besluitvormingsproces en kan gebruikt worden in de concrete situatie van de aanbieder om te bepalen wat in die setting een juiste invulling van de norm van de verantwoorde werktoedeling is, zodat verantwoorde jeugdhulp wordt geboden. Daarbij moet worden opgemerkt dat het niet alleen gaat om de keuze tussen geregistreerde en niet-geregistreerde. De norm van de verantwoorde werktoedeling schrijft ook voor dat taken moeten worden toebedeeld met in achtname van de kennis en vaardigheden van de geregistreerde professional. Het gaat steeds om de inzet van de professional, die voldoende toegerust is passend bij de vraag van de jeugdige.

Ook niet-geregistreerden moeten beschikken over de bekwaamheid om zijn taken, verantwoordelijkheden, handelingen in bepaalde situaties uit te kunnen voeren. Iedere professional (geregistreerde of niet-geregistreerde) moet beschikken over zijn eigen vakbekwaamheid op zijn eigen expertisegebied om verantwoorde zorg te kunnen bieden.

De werkgever zal bij de werktoedeling dus ook te allen tijde moeten nadenken welke specifieke bekwaamheden nodig zijn om de taken, verantwoordelijkheden, handelingen uit te voeren.

Overgangsperiode

In de Jeugdwet staan geen andere overgangstermijnen genoemd, anders dan dat jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen nog een periode van 1 jaar hebben waarin zij de tijd krijgen om de organisatie aan te passen aan de eisen van de norm van de verantwoorde werktoedeling. De veldpartijen hebben – in afstemming met de wetgever – een aantal overgangsperiodes hieraan toegevoegd, om de eis van registratie voor professionals op een HBO-functie of hoger ook uitvoerbaar te maken:

Fase 1 (t+1) Vooraanmelding voor alle professionals die nu werkzaam zijn op een HBO-functie of hoger in de jeugdhulp en zich nog niet kunnen registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd.

Veel gemeenten stellen bij de inkoop en de toegang reeds de eis van werken met een geregistreerde professional, terwijl het merendeel van de professionals werkzaam in de jeugdhulp niet aan deze eis kan voldoen, omdat de mogelijkheid tot registratie er voor hen nog niet is. Dat kan leiden tot een ongelijk speelveld. Daarom wordt een termijn van 1 jaar gehanteerd waarbinnen professionals die werken op een HBO-functie en hoger in de jeugdhulp zich kunnen vooraanmelden voor een aantal basiseisen. De professionals in deze vooraanmelding kunnen op dezelfde merites worden ingezet als de reeds geregistreerde professionals.

Fase 2 (t+3) Inrichting registratie-eisen (o.a. beroepsprofiel, beroepseisen, beroepscode) voor alle professionals op een HBO-functie of hoger (in de toekomst) werkzaam in het jeugddomein (3 jaar)

Alhoewel een groot aantal sectoren wel heeft gewerkt aan professionalisering, maar niet aan registratie, moet er nog het nodige ontwikkeld worden om er voor te zorgen dat professionals op een HBO-functie of hoger werkzaam in de jeugdhulp, ook geregistreerde professionals worden. De termijn om de registratie en de bijbehorende eisen op orde te

krijgen, bedraagt 3 jaar. Binnen 3 jaar wordt het voor de professionals (HBO(+)-functie in jeugdhulp) mogelijk om zich te registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd³.

Fase 3 (t+5) Voldoen aan de registratie-eisen als professional

Er is een overgangsperiode van 5 jaar opgenomen voor de geregistreerde professional, werkzaam is op een HBO-functie (of hoger) in de jeugdhulp, maar nog niet volledig voldoet aan de registratie-eisen. Na vijf jaar moet de professional voldoen aan de registratie-eisen (bijvoorbeeld via scholing). Voldoet de professional daaraan niet, dan komt hij niet voor herregistratie in aanmerking.

De overgangsperioden die hierboven vermeld staan, gelden niet voor de beroepen die zich nu reeds kunnen registreren. Het betreft de jeugdzorgwerkers en de gedragswetenschappers.

Vervolg: voorbij de norm van verantwoorde werktoedeling

De opdracht voor 2015 is drieledig:

- A. Gezamenlijke werkagenda Professionalisering en Kwaliteitsbevordering – vanuit het oogpunt van de beroepsbeoefenaar – van alle veldpartijen gezamenlijk. Deze werkagenda verbindt en verrijkt de belangrijkste prioriteiten vanuit de invalshoek van professionalisering waarin de veldpartijen *gezamenlijk* een verantwoordelijkheid hebben. Deze werkagenda gaat verder dan de norm van de verantwoorde werktoedeling, heeft in principe de focus op professionalisering in den brede (niet gericht op registratie) en wordt in samenhang met het sociale domein en de herziening van de langdurige zorg ontwikkeld.
- B. Herijking van dit Kwaliteitskader , resulterend in een nieuwe versie voor 2016. Daarnaast zullen er ook herijkingen van het Kwaliteitskader plaatsvinden in 2016 e.v.;
- C. Gezamenlijk invulling geven aan de vooraanmelding en registratie van professionals op een HBO-functie of hoger werkzaam in de jeugdhulp (nu en in de toekomst).

---

³ Dit geldt niet voor de jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers. Zij kunnen zich nu ook al registreren.

1 Inleiding

1.1 Jeugdwet

Per 1 januari 2015 treedt de Jeugdwet in werking. Het nieuwe stelsel, waarbij decentralisatie naar gemeenten plaatsvindt, moet ertoe leiden dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen participeren in de samenleving. Er wordt ingezet op een *transformatie* in de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen naar:

- preventie en eigen kracht
- integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt “één gezin, één plan, één regisseur”
- demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren
- eerder de juiste hulp op maat (specialistische zorg aan de voorkant)
- meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden.⁴

De stelselwijziging laat zien dat de maatschappij in de loop der tijd andere eisen is gaan stellen aan ondersteuning, hulp en zorg in het jeugddomein. Daardoor worden ook andere eisen gesteld aan de professionals die in het jeugddomein werken. De Jeugdwet schaaft allerlei verschillende professionals, die nu nog in verschillende sectoren werken, onder één nieuw begrip: jeugdhulp.

Jeugdhulp wordt in de wet als volgt omschreven (artikel 1.1, Jeugdwet):

- a) ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van ouders
- b) het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
- c) het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat de leeftijdsgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht.

Het perspectief van de jeugdige is de kern van het nieuwe stelsel. De jeugdige en zijn omgeving zijn daarmee niet alleen maar ontvanger van ondersteuning, hulp en zorg, maar zijn zelf ook een cruciale actor.

---

⁴ Kamerstukken II 2012/13, 33 684, nr. 3, p. 2.

1.1.1 Professionalisering in de Jeugdwet

In deze rapportage staat het *perspectief van de professional* voorop. Dat doet niets af aan het nieuwe paradigma van het jeugdstelsel, maar de professional is de kern van het vraagstuk waarop de stuurgroep en (daarmee) de betrokken veldpartijen een antwoord moeten vinden.

De verhouding tussen de jeugdige en de professional verandert, als gevolg van de Jeugdwet. Eigen kracht, zelfregie en cliëntperspectief staan voorop, de professional moet hieraan op een effectieve en efficiënte wijze een bijdrage leveren. De ruimte voor de professional om te handelen, autonomie én de verantwoordelijkheden van de professional zijn onder de Jeugdwet groter en anders dan nu het geval is. In de dagelijkse praktijk, in interactie met de jeugdige, wordt de uitvoering van de ondersteuning, hulp en zorg bepaald. De professional zal zichzelf steeds de vraag moeten stellen: wat kunnen de jeugdige, het gezin en zijn omgeving zelf bijdragen, wat kan de professional bijdragen en waarvoor moet andere (aanvullende) ondersteuning, hulp en zorg worden ingeroepen?

Grotere professionele ruimte vraagt dat de professional vakbekwaam is, over het goede gereedschap beschikt en beroepsethische normen hanteert als uitgangspunt voor zijn handelen. Vakbekwaam is het in staat zijn om een beroep uit te oefenen volgens de voor de beroepsgroep geldende eisen. Dat betekent dat steeds die professional moet worden ingezet die past bij de vraag van de cliënt en die beschikt over de noodzakelijke vakbekwaamheid. Opleiding en ontwikkeling zijn belangrijke elementen van vakbekwaamheid.

Vakbekwaamheid kent twee belangrijke elementen:

1. Vakbekwaam is het in staat zijn om een beroep uit te oefenen volgens de voor de beroepsgroep geldende eisen, ongeacht de specifieke werkcontext, en daarbij in staat om goed in te spelen op (kleine) veranderingen in het beroep
2. Vakbekwaam is daarnaast het in staat zijn om goed aan te sluiten bij de specifieke vragen en behoeften van de jeugdigen.

Om invulling te kunnen geven aan de nieuwe verantwoordelijkheden en positie van de professionals in de jeugdhulp, is het van belang dat zij *bekwaam* zijn om de aan hen toebedeelde taken uit te voeren en beschikken over de juiste deskundigheid om jeugdigen adequaat te kunnen ondersteunen en te helpen. In de nieuwe Jeugdwet wordt *beroepsregistratie* geïntroduceerd als een middel om vakbekwaamheid aan te tonen. Registratie in het BIG-register (artikel 3 beroepen: artsen, verpleegkundigen, psychotherapeuten, GZ psychologen) of het Kwaliteitsregister Jeugd biedt een herkenbaar kwaliteitskeurmerk en erkenning van een niveau van de vakbekwaamheid van professionals.

Registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd biedt een kader voor leven lang leren, door middel van het verkrijgen van werkervaring, bij- en nascholing en reflectie. Die scholing, reflectieactiviteiten en de werkervaring zijn voorwaarden om geregistreerd te blijven. Bij registratie in het Kwaliteitsregister ondertekent de professional een verklaring waarmee hij zich bindt aan een tuchtnorm. In het BIG geregistreerde professionals zijn van rechtswege

gebonden aan een soortgelijke norm⁵. Dat betekent dat professionals gehouden zijn aan de voor hen geldende professionele standaarden onder andere verwoord in hun beroepscode en vakinhoudelijke richtlijnen. Deze beroepsethische normen bieden de geregistreerde professionals houvast in hun handelen. Tuchtrect is tot slot het systeem om de kwaliteit van het handelen van individuele professionals te toetsen en daarvan ook te leren. Registratie mag niet leiden tot een administratief controle mechanisme. Te allen tijde is het streven dat de professionals hun beoogde ruimte van handelen behouden. Door de kaders van handelen beter te omschrijven, ontstaat er voor de professional meer duidelijkheid waar zijn verantwoordelijkheid ophoudt en begint.

Registratie mag niet slechts een administratief proces zijn en mag de professionele ruimte niet beperken. Professionalisering (en beroepsregistratie) vraagt van professionals dat zij een leven lang leren, dat zij investeren in hun vakmanschap en dat zij verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen ontwikkeling. Het vraagt ook om autonome professionals die ruimte nodig hebben om hun eigen invulling te geven aan hun professionele handelen.

Professionalisering is niet nieuw. De brancheorganisaties en beroepsverenigingen hebben de afgelopen jaren reeds intensief geïnvesteerd in professionalisering. Daarnaast zijn de begrippen kwaliteit en professionalisering niet statisch. Professionals werken in een steeds veranderende omgeving. Dat vraagt om voortdurend leren, ontwikkelen en reflecteren voor professionals die werkzaam zijn in het nieuwe (brede) jeugddomein.

1.2 Opdracht

In de Jeugdwet wordt beroepsregistratie geïntroduceerd als instrument om verantwoorde werktoedeling en daarmee ook verantwoorde hulp te borgen. Als een werkgever werk toedeelt aan een geregistreerd professional én daarbij ook rekening houdt of een professional bekwaam is (zijn de specifieke kennis en vaardigheden aanwezig) dan leidt dit redelijkerwijs tot verantwoorde hulp. De verplichting uit de Jeugdwet om verantwoorde hulp te leveren is verder uitgewerkt in *de norm van de verantwoorde werktoedeling*, die is vastgelegd in het Besluit Jeugdwet⁶.

Bij de introductie van de norm van de verantwoorde werktoedeling ("registratie, tenzij", zie hoofdstuk 2) waren er vanuit een deel van het veld (brancheorganisaties, beroepsorganisaties, cliëntvertegenwoordigers en gemeenten) bedenkingen over de inhoud en de werking ervan. De norm zou zorgen voor een ongelijk speelveld; een te scherpe knip tussen het jeugddomein, het brede sociale domein en de langdurige zorg; te weinig mogelijkheden bieden voor een integrale aanpak en transformatie; toenemende administratieve lasten geven en een te eenzijdig accent leggen op registratie als waarborg voor kwaliteit.

Om aan bovenstaande replek tegemoet te komen, hebben de bewindspersonen van VWS en V&J het veld de opdracht gegeven om de norm van de verantwoorde werktoedeling te operationaliseren. De onderhavige opdracht voor het jaar 2014 luidt als volgt:

---

⁵ artikel 47 Wet BIG

⁶ 5.1.1, zie bijlage

Opdracht:

Ontwikkel een Kwaliteitskader jeugd dat minimaal de norm van de verantwoorde werktoedeling operationaliseert. Dit Kwaliteitskader:

- A. draagt bij aan de kwaliteit van de beroepsbeoefenaren in het jeugddomein, zodat kwalitatief goede ondersteuning, hulp en zorg kan worden geboden*
- B. draagt bij aan de beoogde transformatie in de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen*
- C. maakt aannemelijk dat verantwoorde hulp kan worden geboden.*

De operationalisering van de norm van verantwoorde werktoedeling omvat twee elementen:

- A. het bakent af in welke gevallen en/of voor welke werkzaamheden een geregistreeerde vakbekwame professional moet worden ingezet (of een beroepsbeoefenaar die werkt onder verantwoordelijkheid van een geregistreeerde professional), én*
- B. het bakent af in welke gevallen en/of voor welke werkzaamheden een niet-geregistreeerde vakbekwame professional kan worden ingezet.*

De branche-, beroeps-, cliënten organisaties en gemeenten hebben samen de opdracht gekregen om in het Kwaliteitskader jeugd de norm van verantwoorde werktoedeling uit te werken zodat deze norm in de praktijk kan worden toegepast. Dit Kwaliteitskader waarin de norm zal worden uitgewerkt zal aan gemeenten, aanbieders en gecertificeerde instellingen voldoende kader moeten bieden om het werk zodanig toe te delen dat er sprake is van verantwoorde hulp.

Het Kwaliteitskader geeft handvatten hoe beslist kan worden, door werkgevers, wanneer (in welke situaties, handelingen, taken, verantwoordelijkheden, et cetera) er in ieder geval een geregistreeerde professional nodig is en wanneer dat niet noodzakelijk of zelfs niet gewenst is. Bij de toedeling van taken moet rekening gehouden worden met de kennis en vaardigheden van de geregistreeerde professionals en het feit dat de geregistreeerden moeten kunnen werken volgens hun professionele standaarden. Het toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling vraagt om een taaktoedeling die met al deze aspecten rekening houdt. Uitgangspunt is dat het werk wordt toegedeeld aan de professional met de benodigde vakbekwaamheid, zodat de jeugdige verantwoorde hulp krijgt.

Er is de afgelopen jaren in verschillende domeinen al intensief geïnvesteerd in professionalisering, bijvoorbeeld in de jeugdzorg, waarbij jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers zich al hebben moeten registreren, maar ook in de gehandicaptensector waar gewerkt is aan competentieprofielen. Het opgestelde Kwaliteitskader Jeugd, dient als een overkoepelend kader op de al eerder gemaakte kaders⁷.

---

⁷ TK 28-03-2014, 2013-2014, 33619, nr. 15 en EK 29-04-2014, 33619
bijlage D. De veldpartijen die betrokken zijn bij de professionalisering van de (smalle) jeugdzorg hebben gezamenlijk het Kwaliteitskader verantwoorde werktoedeling jeugdzorg (vastgesteld in maart 2013) ontwikkeld. Het Kwaliteitskader verantwoorde werktoedeling jeugdzorg heeft betrekking op de norm van verantwoorde

1.2.1 Werking van het Kwaliteitskader

De bovenstaand geformuleerde opdracht leidt niet per definitie tot een gelijk speelveld. In de wet blijft de hoofdregel een geregistreerd (bekwaam) professional. Een uitgewerkt Kwaliteitskader biedt werkgevers wel een leidraad bij de afweging voor de inzet van de professionals. Het maakt het voor hen eenvoudiger om aannemelijk te maken wanneer zij afwijken van de hoofdregel. De werkgever kan volstaan met een verwijzing naar het Kwaliteitskader Jeugd, als zijnde de leidraad voor het toepassen van de norm verantwoorde werktoedeling, indien de inzet van een niet-geregistreerde professional overeenkomt met de randvoorwaarden beschreven in dit Kwaliteitskader.

Uiteindelijk zal er altijd een gebied blijven waarin de werkgever een afweging zal moeten maken ten aanzien van de inzet van een geregistreerd (vakbekwaam) professional danwel een niet-geregistreerd (vakbekwaam) professional. De werkgever kan dan gebruik maken van de “tenzij-regeling” en zal aannemelijk moeten maken dat met de inzet van de gekozen professional verantwoorde hulp wordt geleverd.

Het duiden van deze twee mogelijkheden (inzet van een geregistreerde professional of een niet-geregistreerde professional) past binnen de huidige juridische kaders, zoals die zijn opgenomen in de nieuwe Jeugdwet en de onderliggende AMvB. Het Kwaliteitskader biedt werkgevers een leidraad bij het maken van een afweging bij de werktoedeling. De Inspecties zullen hun toetsingskader ten aanzien van de norm van verantwoorde werktoedeling baseren op het Kwaliteitskader Jeugd. Het blijft echter een leidraad; bij incidenten zal altijd worden gekeken of de norm van verantwoorde werktoedeling goed is toegepast.

1.2.2 Korte en lange termijn

Per 1 januari 2015 treedt de nieuwe Jeugdwet in werking. Ook de AMvB waarin de *norm van verantwoorde werktoedeling* is opgenomen, treedt in werking. Uiterlijk 1 januari 2015 moet er een helder en eenduidig kader liggen, zodat werkgevers en gemeenten hiermee aan de slag kunnen.

Parallel aan het operationaliseren van de norm is er blijvende aandacht nodig voor de ontwikkeling van de beroepsbeoefenaar. Deze ontwikkelingen kosten tijd. Dit is een proces van voortdurende investering en verbetering, waarmee brancheorganisaties en beroepsverenigingen al jaren aan de slag zijn. Het kader is mede ondersteunend aan het investeren in de verdere professionalisering in het jeugddomein, maar zal in de komende jaren verder worden ontwikkeld, mede in samenhang met het sociaal domein.

Groeidocument

Het Kwaliteitskader is gebaseerd op de kennis van nu. In de komende jaren zal het veld zich verder ontwikkelen. Dit pleit voor een regelmatige herijking van het Kwaliteitskader en daarmee voor het toepassen van de norm verantwoorde werktoedeling in de praktijk. Het voorliggende Kwaliteitskader is voor dit moment en zal aangepast moeten worden aan toekomstige

werktoedeling in de Wet op de jeugdzorg is van toepassing tot het moment dat de Jeugdwet wordt ingevoerd.

ontwikkelingen, mede op basis van een jaarlijkse evaluatie en herijking. Het is dus niet voor altijd in beton gegoten. Het is een groeidocument. Afhankelijk van de ontwikkelingen rondom registratie en transformatie, kan het kader verder aangescherpt, verdiept en verbreed worden.

1.3 Doelgroep en status van dit rapport

1.3.1 Voor wie is deze rapportage bedoeld?

Dit rapport is geschreven voor werkgevers van jeugdhulp. Zij zijn verantwoordelijk om de norm van de verantwoorde werktoedeling toe te passen, zodat dit redelijkerwijze leidt tot verantwoorde hulp. Vanwege deze invalshoek komt het cliëntperspectief soms onvoldoende naar voren in deze rapportage. Betrokkenen bij deze rapportage beseffen echter terdege dat bij het verlenen van jeugdhulp de jeugdige centraal staat. Het belang van de jeugdige wordt niet onderschat, integendeel. Echter in de opdracht voert het instrumentele karakter van de opdracht de boventoon.

De invalshoek is de uitwerking van de norm in de praktijk. Dat betekent dat de focus ligt op een instrumentele uitwerking van wanneer de inzet van een geregistreerde danwel niet-geregistreerde professional noodzakelijk cq mogelijk is. Het gaat er om dat werkgevers weten waar de grenzen en mogelijkheden liggen van de toepassing van de norm. Hierdoor is de rapportage ietwat technisch en juridisch van aard. Dat komt de leesbaarheid niet altijd ten goede. Vooral niet voor een breder publiek, zoals cliënten, professionals en gemeente(n)(raden). Er wordt daarom (na vaststelling) ook een publieksversie gepresenteerd, die in gaat op de aard en strekking van deze rapportage.

1.3.2 Wat is de status van deze rapportage?

De veldpartijen hebben gezamenlijk dit Kwaliteitskader opgesteld, zodat het een handvat is om de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk toe te passen. Het veld heeft daarmee zijn eigen *veldnormen* geformuleerd. Veldnormen zijn een krachtig instrument die richting en koers geven aan de uitvoering. Het veld is zelf verantwoordelijk voor het op orde brengen en houden van professionalisering en verantwoorde hulp. Doordat alle veldpartijen zijn betrokken, en zich committeren aan de veldnormen, is er een gezamenlijk wenselijke werkwijze ontstaan die zowel wat betreft de inhoud als wat betreft de organisatie van het proces een duidelijk richting geven aan het handelen. Het Kwaliteitskader kan daarmee gezien worden als een vorm van *zelfregulering* van het brede jeugddomein: veldpartijen spreken een gezamenlijke werkwijze af, waarmee ze zichzelf en elkaar de maat nemen.

Dit rapport geeft een uiteenzetting van de wijze waarop de veldpartijen invulling gaan geven aan de norm van de verantwoorde werktoedeling. De rapportage wordt naar de Staatssecretarissen van VWS en V&J gestuurd, die de rapportage hebben toegezegd aan de Tweede Kamer. Het Kwaliteitskader Jeugd vormt een eerste versie van de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk. De Jeugdwet en daarmee de norm van de verantwoorde werktoedeling treedt per 1 januari 2015 in werking. Het is een eerste proeve, een eerste belangrijke heipaal, die de komende jaren verder wordt fijn geslepen.

Daarmee is dit rapport een groeidocument. In de loop van 2015 wordt – gezamenlijk met de veldpartijen en de inspectie – de uitwerking van de norm van de verantwoorde werktoedeling geëvalueerd en verder gepreciseerd, zodanig dat er per 1 januari 2016 een tweede versie geïmplementeerd kan worden, die op dat moment beter aansluit bij de

nieuwe praktijk. Ook voor latere jaren blijven de veldpartijen ontvankelijk voor de veranderingen en transformatieontwikkelingen die optreden in de sector en die aanpassing van het Kwaliteitskader vragen. Jaarlijks wordt het Kwaliteitskader geëvalueerd en – waar nodig – herijkt.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport start in hoofdstuk 2 met een toelichting op de norm van de verantwoorde werktoedeling: op welke wijze moet de norm worden geïnterpreteerd en wat betekent dat voor de opdracht die voorligt. Hoofdstuk 3 is een belangrijk resultaat van de samenwerking tussen de verschillende veldpartijen. Gezamenlijk is voorbij de norm van de verantwoorde werktoedeling gekeken naar dat wat eenieder bindt in het leveren van jeugdhulp. Door samen en in samenhang een gemeenschappelijke basis te formuleren van het handelen van elke professional in de jeugdhulp, is duidelijk dat er een gezamenlijke cultuurverandering nodig is om de beoogde transformatie te realiseren. Dit hoofdstuk is een belangrijke opmaat naar de kern van het document, namelijk hoofdstuk 4. Daarin wordt het Kwaliteitskader geformuleerd, om invulling te geven aan de norm van verantwoorde werktoedeling. Dit is ook het onderdeel dat expliciet voorligt in de consultatieperiode. In dit hoofdstuk wordt duidelijk gemaakt wanneer een geregistreerde vakbekwame professional ingezet moet worden en wanneer een niet-geregistreerde professional ingezet kan worden. In hoofdstuk 5 wordt duidelijk gemaakt dat de norm van de verantwoorde werktoedeling een vorm van professionalisering en kwaliteitsbevordering is in het jeugddomein en dat er daarnaast nog vele andere vormen zijn die hieraan uitdrukking geven. Het lag voor de hand om dit hoofdstuk wellicht iets eerder te positioneren, echter de voorkeur is er aan gegeven om zo snel mogelijk de kern van de rapportage te presenteren. In hoofdstuk 6 wordt de overgangstermijn uiteengezet en in hoofdstuk 7 wordt het vervolgtraject in grote lijnen geschetst. Tot slot wordt in hoofdstuk 8 een aantal vragen (Q) en antwoorden (A) vermeld. Deze vragen zijn gedurende het traject aan de orde gekomen en geven vaak goed inzicht in de werking van de norm en de afwegingen die zijn gemaakt.

2 Norm van de verantwoorde werktoedeling

In de Jeugdwet is - net zoals in onder andere de Wet Kwaliteit Zorginstellingen⁸ - opgenomen dat Jeugdhulpaanbieders verantwoorde hulp moeten verlenen⁹. Onder verantwoorde hulp wordt het volgende verstaan:

*Verantwoorde hulp*¹⁰ is hulp van goed niveau, die in ieder geval:

- veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en
- die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder.

Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen verlenen verantwoorde hulp onder andere door de inrichting van de organisatie, de inzet van kwalitatief en kwantitatief voldoende personeel en de verantwoordelijkheidstoedeling zo te organiseren dat dit redelijkerwijs leidt tot verantwoorde hulp¹¹. Het begrip verantwoorde hulp en de eis om kwalitatief en kwantitatief voldoende personeel in te zetten is voor veel jeugdhulpaanbieders niet nieuw. De Kwaliteitswet zorginstellingen kent het begrip verantwoorde zorg en vergelijkbare eisen (artikel 2 en 3). Nieuw voor veel aanbieders van jeugdhulp is de uitwerking in een 'norm voor verantwoorde werktoedeling'. Van de hulpverlener wordt verwacht dat hij handelt zoals verwacht mag worden van een goed hulpverlener en handelt in overeenstemming met de op hem of haar geldende professionele standaard¹².

De verplichting uit de Jeugdwet om verantwoorde hulp te leveren is verder uitgewerkt in de norm van de verantwoorde werktoedeling, die is vastgelegd in het Besluit Jeugdwet¹³.

De norm van de verantwoorde werktoedeling geldt voor:

- Aanbieders van jeugdhulp (instellingen en zzp-ers),
- Gemeenten (colleges) als die ervoor kiezen om zelf *de toeleiding naar, de advisering over en de bepaling van de aangewezen voorziening* uit te voeren. Dat geldt voor personen die onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten werkzaamheden verricht in de toegang.
- Gecertificeerde instellingen die een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel uitvoeren,
- Advies Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK's)
- Justitiële organisaties: justitiële jeugdinrichtingen, Stichtingen Halt, Raad voor de Kinderbescherming, Stichting Nidos (justitiewetgeving).

De norm van de verantwoorde werktoedeling bestaat uit drie onderdelen. De norm verplicht de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling en/of gemeente (korteidshalve de aanbieder):

---

⁸ Kwaliteitswet zorginstellingen, artikel 2.

⁹ 4.1.1, lid 1, Jeugdwet

¹⁰ Zie bijlage 1 voor de letterlijke tekst van de relevante wetsartikelen.

¹¹ 4.1.1, lid 2, Jeugdwet

¹² 4.1.1, lid 3, Jeugdwet

¹³ 5.1.1, zie bijlage

a. tot het werken met geregistreerde professionals.

Geregistreerde professionals staan als geregistreerde in het Kwaliteitsregister Jeugd *of* in het BIG-register geregistreerd als arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog of psychotherapeut op grond van artikel 3 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG).

Geregistreerde professionals zijn op grond van hun registratie gebonden aan een tuchtnorm die inhoudt dat zij aangesproken kunnen worden als ze niet handelen volgens de voor hen geldende beroeps(ethische) normen (beroepscode, vakinhoudelijke richtlijnen, etc.). Iedere belanghebbende kan een tuchtrechtklacht indienen als hij van mening is dat de geregistreerde professional niet volgens de beroeps(ethische) normen en/of wettelijke bepalingen heeft gehandeld.

b. tot het toedelen van taken aan geregistreerde professionals rekening houdend met hun specifieke kennis en vaardigheden

Bij het toedelen van taken moet de werkgever enerzijds letten op de vraag van de jeugdigen en anderzijds op de vakbekwaamheid die nodig is om verantwoorde hulp te bieden aan die jeugdige. Taken moeten zo worden toebedeeld dat de professional met de benodigde kennis en vaardigheden wordt ingezet op het juiste vakbekwaamheidsniveau. Binnen iedere beroepsgroep zijn er professionals met diverse niveaus van vakbekwaamheid (startende professional, professional met aanvullende bij- of na scholing tot professionals die een beroep op specialistenniveau uitvoeren).

c. de aanbieder moet ervoor zorgen dat deze geregistreerde professionals kunnen werken volgens hun specifieke professionele standaard.

In professionele standaarden zijn beroepsethische normen neergelegd; onder andere beroepscode, vakinhoudelijke richtlijnen en veldnormen. De werkgever moet er voor zorgen dat een in BIG-register en het Kwaliteitsregister jeugd geregistreerde professional in staat gesteld wordt om professionele standaarden na te leven. Een van die normen is dat de professional geen werk aanneemt waarvoor hij onvoldoende geschoold is.

2.1 Comply or Explain – Pas toe of Leg uit

Leidend principe bij de norm van de verantwoorde werktoedeling is het principe “*comply or explain*” en in het Nederlands “*pas toe of leg uit*”. Hiermee wordt bedoeld dat er een hoofdregel is, waarvan mag worden afgeweken, indien men aannemelijk kan maken dat de kwaliteit niet nadelig wordt beïnvloed of dat het juist van belang is om een andere professional in te zetten.

Norm van de verantwoorde werktoedeling waar werkgevers aan moeten voldoen:

- *Pas toe*: deel het werk toe aan een geregistreerde professional (in het kwaliteitsregister jeugd of in het BIG-register: artsen, verpleegkundigen, psychotherapeuten, GZ psychologen) met passende kennis en vaardigheden voor die taak
- *Of leg uit*: deel het werk toe aan een niet-geregistreerde professional als je aannemelijk kan maken dat dit niet afdoet aan de kwaliteit of zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit.

Om aanbieders te helpen bij toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling, is deze norm in dit rapport *geoperationaliseerd*, zodat alle beroepsbeoefenaars in het primaire proces (aangeduid als professionals) die binnen het jeugddomein werkzaam zijn, in staat zijn om ‘verantwoorde hulp’ te bieden.

De uitleg van de wet en besluit zijn als volgt weer te geven:

2.2 Wie is verantwoordelijk voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling?

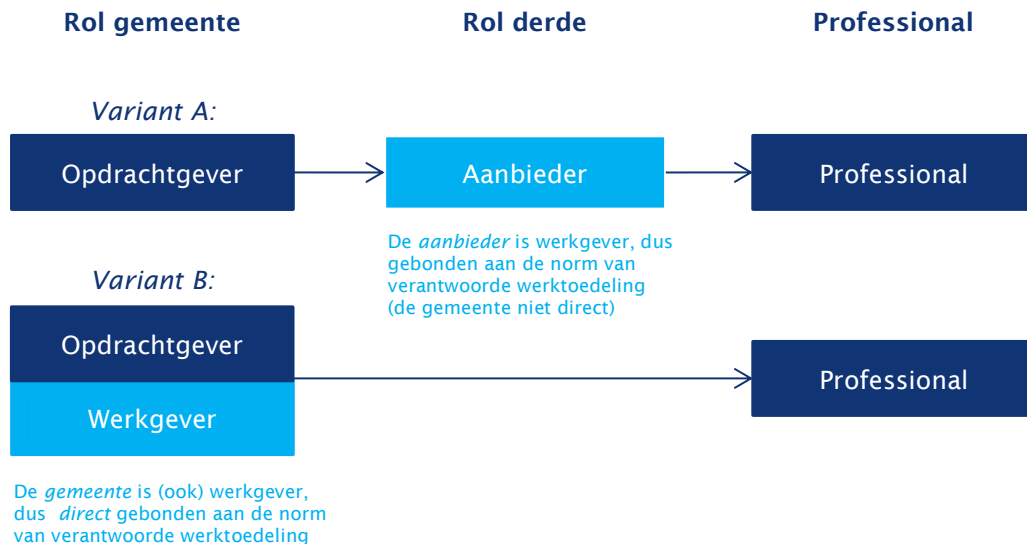
De norm van de verantwoorde werktoedeling richt zich op werkgevers, de aanbieders van jeugdhulp (inclusief zzp-ers). De norm richt zich tevens op gemeenten. Gemeenten kunnen op twee manieren te maken hebben met de norm van verantwoorde werktoedeling: als opdrachtgever en (mede) als werkgever.

De gemeente als opdrachtgever (variant A)

Ten eerste kopen gemeenten jeugdhulp en jeugdreclasserings- en jeugdbeschermingsmaatregelen in bij aanbieders. Gemeenten zijn dan opdrachtgever en de jeugdhulpaanbieders, opdrachtnemer. In dat geval zijn de jeugdhulpaanbieders de werkgevers van de professionals die met de jeugdige (en zijn gezin) werken. In dat geval dienen de jeugdhulpaanbieders het werk verantwoord (conform de wet en AMvB) toe te delen. Gemeenten hebben dan *indirect* te maken met de norm van verantwoorde werktoedeling: zij zijn dan niet zelf gehouden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling, maar de aanbieders bij wie zij inkopen wel. De gemeente moet zich ervan verzekeren dat de gecontracteerde jeugdhulpaanbieder in staat is te voldoen aan de eisen inzake de verantwoordelijkheidstoedeling.

De gemeente als werkgever (variant B)

Ten tweede kunnen gemeenten ook zelf werkgever zijn. Bijvoorbeeld wanneer de professionals in een sociaal wijkteam in dienst zijn van de gemeente. In dat geval hebben gemeenten *direct* te maken met de norm van verantwoorde werktoedeling en zijn het de gemeenten zelf die verantwoordelijk zijn voor een juiste toepassing daarvan. Tegelijkertijd vindt er een zekere vermenging van functies plaats: gemeenten zijn bij variant B niet alleen werkgever, maar ook nog steeds opdrachtgever (aan zichzelf). Dat betekent dat gemeenten dan zowel de rol van opdrachtgever als die van opdrachtnemer op zich nemen.

2.2.1 Situatie (sociaal) wijkteam

Veel gemeenten organiseren momenteel hun toegang of hulpverlening in de vorm van een (sociaal) wijkteam. Deze teams zijn vaak multidisciplinair samengesteld met professionals werkzaam bij diverse aanbieders en of gemeente. Hierbij zijn verschillende varianten te onderscheiden.¹⁴ De gemeente maakt afspraken met de aanbieders en zal vastleggen dat zij zich aan de wettelijke kwaliteitseisen moeten houden.

Voor beantwoording van de vraag bij wie de verantwoordelijkheid ligt voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling in geval van een sociaal wijkteam, is het nodig de plaatselijk geldende situatie helder in kaart te brengen. Helder zal moeten worden welke jeugdhulpaanbieder(s) de werkgever is of zijn van de betreffende professionals, die werkzaam zijn in een wijkteam. In een dergelijke situatie kunnen meerdere jeugdhulpaanbieders verantwoordelijk zijn voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling. De jeugdhulpaanbieders zijn immers verantwoordelijk voor het toedelen van taken aan in beginsel geregistreerde professionals met in achtneming van hun kennis en vaardigheden.

¹⁴ De gemeente geeft opdracht aan gezamenlijke aanbieders om een wijkteam te bemensen en multidisciplinair samen te stellen. De gemeente levert eigen personeel in een multidisciplinair samengesteld wijkteam. Het wijkteam wordt een zelfstandige entiteit, met eigen personeel, bijvoorbeeld een stichting

3 Gemeenschappelijke basis voor professionals in het jeugddomein

3.1 Vertrekpunt

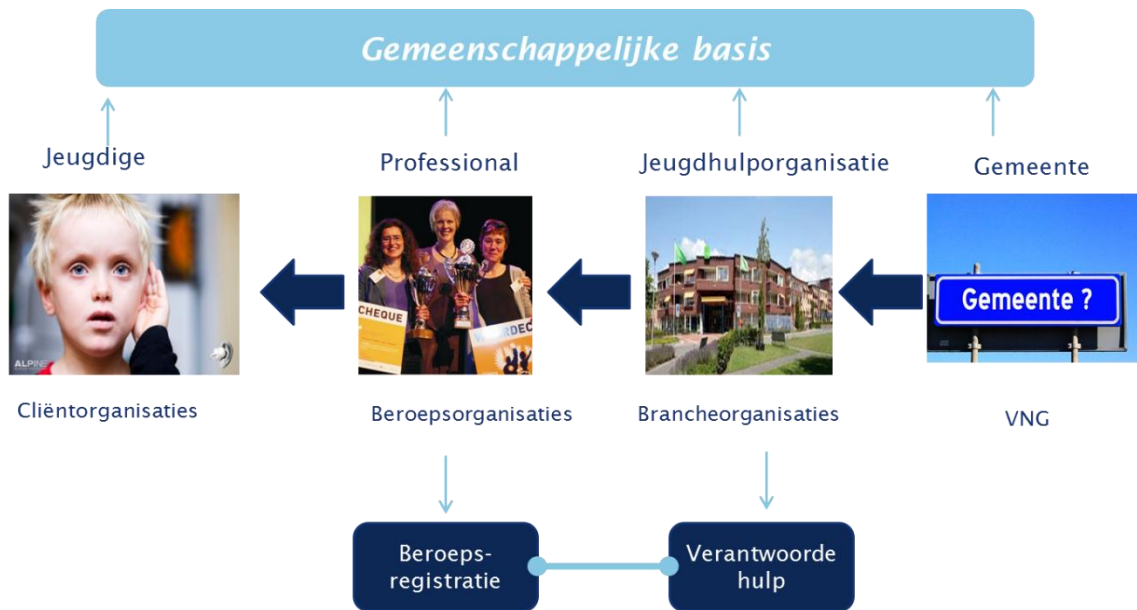
De nieuwe Jeugdwet heeft als maatschappelijk doel dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen participeren in de samenleving. Meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden door vermindering van regeldruk is één van de elementen van de *transformatie* die beoogd is in de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen: er wordt ingezet op betrokken professionals die sociale netwerken in de omgeving van het gezin weten in te schakelen en die kunnen samenwerken met vrijwilligers en familieleden en hun kracht weten te benutten.¹⁵ De kwaliteit van de professional wordt dus op de eerste plaats ervaren in de interactie met de jeugdige/het gezin. Daar ligt de focus. De jeugdige en zijn omgeving zijn daarmee niet alleen ontvanger van ondersteuning, hulp en zorg, maar zijn zelf ook een cruciale actor.

Een belangrijk onderdeel van de stelselwijziging is de overtuiging dat de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen beter en ook doelmatiger kan zijn door meer regie te geven aan de jeugdige en zijn gezin én door ruimte te geven aan de professional. Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid om het stelsel zo in te richten dat de professional ruimte krijgt om te kunnen anticiperen op uiteenlopende situaties en daarin het goede te doen. Wat “het goede doen” is, wordt mede bepaald door de wijze waarop het begrip kwaliteit wordt ingevuld.

De opdracht voor branche-, beroeps-, cliënten- en gemeentevertegenwoordigers is om gezamenlijk de norm van de verantwoorde werktoedeling te operationaliseren. Echter is daarmee de noodzakelijke transformatie van het handelen van de professional nog niet geborgd. De doelen van de Jeugdwet en de vereiste transformatie verwachten van iedere professional die jeugdhulp verleent dat zij professioneel handelt. Ongeacht de branche, ongeacht opleidingsniveau, achtergrond of verantwoordelijkheid en ongeacht welke jeugdige die ondersteund, geholpen of waarvoor gezorgd wordt, iedere professional handelt vanuit een *gemeenschappelijke basis* in het professioneel handelen.

---

¹⁵ Bron:
Kamerstukken II
2012/13, 33
684, nr. 3, p. 2.

In dit hoofdstuk wordt de gemeenschappelijke basis uiteengezet zoals die voortvloeit uit de doelen van de Jeugdwet. Deze gemeenschappelijke basis is dus van toepassing op *alle* professionals in het brede jeugddomein, er gelden geen uitzonderingen. Deze basis hoeft niet geborgd te worden via de norm van de verantwoorde werktoedeling. Het betreft een *cultuurverandering* die niet vanzelfsprekend “ingeregeld” kan worden. Alle betrokken partijen zullen gezamenlijk aan de slag moeten om deze gemeenschappelijke basis in het handelen van een professional in het jeugddomein te kunnen borgen. Het onderwijs zal daarbij een belangrijke rol spelen. Maar ook op de werkvloer kan hier een bijdrage aan worden geleverd via intervisie, reflectiegesprekken (met de cliënt) en intercollegiale toetsing. Gemeenten kunnen hierbij een rol spelen door via hun opdrachtgeverschap eisen te stellen.

De gemeenschappelijke basis bestaat uit een aantal centrale elementen waar betrokken professionals en organisaties gezamenlijk op inzetten.

Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind

Het nieuwe stelsel van jeugdhulp is erop gericht dat iedere jeugdige gezond en veilig opgroeit en zo zelfstandig mogelijk kan deelnemen aan het maatschappelijk leven, rekening houdend met zijn/haar ontwikkelingsniveau. Ouders zijn hiervoor het eerst verantwoordelijk. De gemeente draagt zorg voor de organisatie van een stelsel van jeugdhulp dat snel, goed en op maat functioneert. De kwaliteit van deze hulp moet verantwoord zijn: van goed niveau, veilig, doeltreffend, doelmatig, cliëntgericht en afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige en/of ouder. Hiermee wordt recht gedaan aan één van de uitgangspunten van het Kinderrechtenverdrag waarin wordt gesteld dat de Staat de verplichting heeft een kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn.

Allereerst worden de doelen van de Jeugdwet vermeld, om vervolgens aan te geven wat dit betekent voor professionals en hun organisaties.

3.2 De doelen van de Jeugdwet op een rij

1. Preventie en uitgaan van eigen kracht van jeugdigen, ouders en de sociale omgeving

De nadruk ligt op preventie en vroege signalering, om vragen van gezinnen en jeugdigen in een vroeg stadium te kunnen beantwoorden, de eigen kracht te stimuleren c.q. aan te boren en daarmee het beroep op gespecialiseerde zorg – waar mogelijk – te voorkomen. De ondersteuning, hulp en zorg richt zich (waar mogelijk) op gebruik maken en versterken van de eigen kracht en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, ouders en hun sociale omgeving. Hiermee wordt beoogd dat ouders en jeugdigen leren zelf situaties optimaal vorm te geven en problemen zelf op te lossen en/of draaglijk te maken. De organisaties in het jeugddomein leveren hieraan een bijdrage door inzet op brede en lichte opvoed- en opgroei-ondersteuning en snelle hulp bij problemen, soms ook om dreigende escalatie te voorkomen. Hierbij worden ook de mogelijkheden van pedagogische basisvoorzieningen, zoals onderwijs en kinderopvang, en informele organisaties, zoals sportclubs en buurtnetwerken benut en versterkt. Het waarborgen van de veiligheid en gezonde ontwikkeling van de jeugdige is hierbij een vereiste.

2. Minder snel medicaliseren, meer ontzorgen en normaliseren

Bij de uitvoering van de jeugdhulp staat een optimale ontwikkeling van de jeugdige en het gewone ontwikkelen, opvoeden en opgroeien centraal. Dit betekent aandacht voor de ontwikkelingsfase van de jeugdige en voor talentontwikkeling, met oog voor problemen, stoornissen of beperkingen. Maatschappelijke participatie van alle jeugdigen wordt gestimuleerd, met in het bijzonder aandacht voor (passend) onderwijs. Voor ouders gaat het om ondersteuning en advies bij positief opvoeden en omgaan met veel voorkomende opvoedingsvragen en problemen. Of het gaat om het kunnen omgaan met de (psychische) ziekte van hun kind. Hierdoor worden competenties van ouders en mede-opvoeders versterkt en zijn ontwikkelings-, opvoed- en opgroei-problemen in een vroeg stadium te signaleren, waar mogelijk op te lossen of kan er een manier gevonden worden om ermee om te leren gaan of er mee te leren leven. Voor specifieke vragen of problemen wordt zo nodig tijdig consultatie en/of aanvullende specialistische hulp ingezet, waar mogelijk in de eigen leefomgeving van de jeugdige.

3. Eerder (jeugd)hulp op maat voor kwetsbare kinderen

Het hulpaanbod draagt bij aan lokale zorg op maat voor jeugd en gezin waarbij indien mogelijk lichte hulp wordt ingezet en waar nodig intensieve en/of specialistische hulp. Als er sprake is van ernstige opvoedingsproblematiek, fysieke of cognitieve beperkingen, psychische problemen, stoornissen of ziektes wordt op basis van diagnostiek passende hulpverlening of behandeling ingezet. Indien mogelijk wordt de specialistische hulp weer afgebouwd en lichte hulp al dan niet gecontinueerd. Dit op- en afschalen van hulp vraagt flexibiliteit van cliënten, professionals en vraagt een gevarieerd hulpaanbod.

4. Integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt ‘één gezin, één plan, één regisseur’

Als er problemen spelen op meerdere leefgebieden (opvoeding, psychisch of fysiek functioneren, financiën, huisvesting, onderwijs, e.d.) bieden de organisaties in het jeugd(hulp)domein hulp in samenhang aan. Er vindt afstemming plaats tussen jeugdigen, ouders, mantelzorgers en vrijwilligers en professionals. Dit betekent dat de coördinatie van de hulp samen met het gezin(systeem) plaatsvindt, de hulp onderling wordt afgestemd en het gezin niet wordt doorverwezen maar aanvullende hulp ‘erbij wordt gehaald’.

5. Meer ruimte voor jeugdprofessionals en vermindering van regeldruk

Met de komst van de Jeugdwet wordt soms veel zeer gedetailleerde regelgeving, bijvoorbeeld rondom indicatiebesluiten, afgeschaft. Dat geeft meer ruimte en verantwoordelijkheid aan professionals om maatwerk te leveren, de hulp in te passen in de lokale en regionale situatie en om integrale zorg te bieden.

3.3 Gemeenschappelijke basis professionals

Om inhoud te geven aan deze doelen van de Jeugdwet wordt van iedere jeugdprofessional (zowel op mbo, hbo als wo-niveau) gevraagd dat hij of zij zijn of haar werk vorm geeft vanuit de volgende basis:

Cliëntgericht werken

De professionals gaan uit van de wensen en behoeften van jeugdigen en ouders. Ze gaan met hen in gesprek over wat ze willen, wat ze zelf kunnen en welke hulp en ondersteuning aanvullend nodig is voor de jeugdige om zich verder te kunnen ontwikkelen tot een volwaardige burger die (straks) kan participeren in de samenleving. Professionals versterken ouders in hun rol als opvoeder, ondersteunen of behandelen hen en werken samen met de sociale omgeving.

Essentieel daarbij is dat de professional voldoende deskundigheid heeft en competenties kan inzetten om passende hulp en ondersteuning te kunnen bieden. Indien de professional niet de benodigde kennis of vaardigheden bezit, schakelt hij altijd een collega in met de noodzakelijke expertise, zodat eventuele inzet van een hulp- en ondersteuningsaanbod aansluit op wat de jeugdige nodig heeft. Er wordt passende ondersteuning, hulp en zorg geboden.

Signaleren

Professionals zijn alert op signalen die kunnen duiden op (meervoudige) problemen, stoornissen of beperkingen bij jeugdige of ouders. In overleg met de betrokkenen kunnen zij (de deskundigheid van) andere professionals betrekken. De bespreking van de signalen met de jeugdige draagt bij aan een gezamenlijk gefundeerde beslissing over de inzet van passende hulp en ondersteuning.

Versterken eigen kracht en zelfregie

Professionals sluiten aan bij en versterken de eigen kracht en zelfregie van jeugdigen, ouders en hun omgeving. Ze bevragen hun mogelijkheden en de mogelijkheden van hun sociale netwerk en zetten deze in. Ze weten wanneer ze moeten loslaten en afstand nemen. Ze kunnen ook de grenzen van de eigen mogelijkheden en kracht van de jeugdige, het gezin en het netwerk inschatten. Professionals sluiten aan bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de jeugdige.

Veiligheid bevorderen

Professionals hebben oog voor de veiligheid van de jeugdige (zowel fysiek, psychisch als sociaal), zijn alert op signalen die de veiligheid bedreigen en kunnen deze in lijn met de meldcode van de organisatie waarbij ze werken bespreekbaar maken met ouders en jeugdige. Zo nodig winnen ze advies in van het AMHK in alvorens ze acties ondernemen die bijdragen aan het vergroten van de veiligheid of andere professionals inschakelen.

Werken vanuit een integrale blik: breder kijken, meer zien

Professionals hebben een integrale blik, waarbij ze oog hebben voor het functioneren van jeugdigen en ouders in de verschillende leefgebieden en de invloed die hier vanuit gaat. Hierbij dragen ze bij aan een integrale afweging, zowel bij de analyse van de vraag als bij de mogelijke oplossingen.

Samenwerken

Professionals stemmen, in dialoog met ouders en jeugdigen, af met andere professionals en (vrijwilligers)netwerken met aanvullende expertise. Ze benutten deze expertise en activeren ouders en jeugdigen dit te doen, zodat ze optimale hulp en ondersteuning krijgen. Professionals herkennen en erkennen hierin hun eigen grenzen en elkaars vakmanschap.

Leven lang leren en reflecteren

Bij de vormgeving aan hun (deels nieuwe) taken krijgen professionals ruimte om op basis van hun expertise professionele afwegingen te maken. Vergroting van professionele autonomie en vermindering van regeldruk staan centraal. Daarbij moeten professionals voldoen aan de voorschriften die volgen uit de (Jeugd)wet zoals zelfbeschikkingsrecht van de jeugdige, bejegening, vertrouwelijkheid en privacy.

Ook is het van belang dat ze *evidence based*¹⁶ werken. Dit vraagt om een continue investering in hun vakmanschap, zowel vanuit de organisaties als door professionals zelf. Leven lang leren is het devies. Hiermee kunnen professionals hun kennis en kunde op peil houden en hun competenties die het werken in de nieuwe context van de professionals vraagt verder ontwikkelen. Dit vraagt een lerende en reflecterende houding van alle professionals. Doel is de kwaliteit van het professioneel handelen hiermee te bevorderen.

3.4 Tot slot

Deze gemeenschappelijke basis is een basisvereiste voor alle professionals die ondersteuning, hulp en zorg leveren voor jeugdigen en hun omgeving. Ongeacht registratie, opleidingsniveau, branche of doelgroep. De betrokken branche-, beroeps-, cliënt- en gemeentevertegenwoordigers hechten grote waarde aan het realiseren van een cultuurverandering die de gemeenschappelijke basis vraagt. Op vele manieren en door vele actoren (onder andere ook in samenwerking met het onderwijs) zal de beoogde transformatie gestimuleerd en bevorderd worden. De gemeenschappelijke basis wordt opgenomen in het Kwaliteitskader voor het toepassen van de norm verantwoorde werktoedeling – en daarmee het Kwaliteitskader Jeugd – en neemt hierin een centrale plaats in.

In het vervolg plan van aanpak zal de verdere uitwerking van de gemeenschappelijke basis een prominente plaats innemen.

¹⁶ *Evidence based* werken gaat uit van het gewetensvol, expliciet en oordeelkundig gebruik van het huidige beste bewijsmateriaal om beslissingen te nemen voor en samen met cliënten. Het gaat hierbij om beslissingen op basis van:

- het best beschikbare bewijs
- de kennis en ervaring van de professional
- de waarde(n) en voorkeur van de individuele cliënt.

4 Toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling

De kernvraag van de opdracht is om een Kwaliteitskader te formuleren voor werkgevers om de norm van de verantwoorde werktoedeling toe te kunnen passen in de praktijk. Dat betekent enerzijds het omschrijven van situaties, handelingen, taken, verantwoordelijkheden, doelgroepen, etc. waarvoor zonder twijfel een geregistreeerde professional moet worden ingezet en anderzijds waarvoor zonder twijfel een niet-geregistreeerde professional kan worden ingezet. De uitwerking van de norm wordt geborgd in het Kwaliteitskader Jeugd.

4.1 Uitgangspunten

Stapsgewijs is een model ontwikkeld waarmee aanbieders van jeugdhulp (werkgevers) kunnen bepalen of ze een geregistreeerde professional moeten inzetten of dat taken ook verricht kunnen worden door een niet-geregistreeerde professional. Daarbij is allereerst een aantal uitgangspunten geformuleerd.

Toekomstperspectief: professionals op HBO-functie of hoger in de jeugdhulp worden geregistreeerd

De betrokken branche- en beroepsorganisaties hebben de verantwoordelijkheid naar zich toegetrokken en hebben besloten dat professionals op een HBO-functie of hoger, werkzaam in de jeugdhulp, zich op termijn moeten registreren. Dat betekent dat branche- en beroepsorganisaties – met wederzijds begrip over elkaars rol en positie – in samenwerking met elkaar invulling gaan geven aan de kaders van die beroepsregistratie.

Randvoorwaardelijk daarbij is dat onder meer het Kwaliteitsregister Jeugd hierop is ingericht, zodat helder is aan welke eisen de geregistreeerde op de verschillende vakbekwaamheidsniveaus moet voldoen om (her)geregistreeerd te worden en te blijven.

In de toekomst zullen alle beroepsgroepen waarvan het veld vindt dat ze geregistreeerd zouden moeten zijn in het BIG register of het Kwaliteitsregister Jeugd terecht kunnen. De jeugdhulptaken kunnen dan volgens de norm van de verantwoorde werktoedeling worden toebedeeld met inachtneming van de specifieke kennis en vaardigheden van de professionals.

Een combinatie van ordeningsprincipes

Om te komen tot een uitgewerkte norm is door veldpartijen gezamenlijk gezocht naar mogelijke ordeningsprincipes. Deze ordeningsprincipes helpen om vast te stellen wanneer wel en wanneer niet een geregistreeerd professional ingezet moet worden, om te komen tot verantwoorde jeugdhulp voor de jeugdige en zijn naaste omgeving. Uiteindelijk is er in de uitwerking niet gekozen voor één ordeningsprincipe, maar voor een combinatie.

Werkproces als eerste stap

Om te komen tot een uitgewerkt Kwaliteitskader voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling zijn de stappen in het werkproces van de professionals in de jeugdhulp gevolgd. Daarbij moet de kanttekening worden gemaakt dat er geen eenduidig werkproces voor de professional in de jeugdhulp is. Het werkproces hangt mede af van de omstandigheden waarin de jeugdige zich bevindt, van de aard en omvang van de

problematiek en van het type jeugdhulp dat gevraagd of geboden wordt. Wel is er een aantal logische stappen te onderscheiden.

Preventie en jeugdhulp

De Jeugdwet kent twee centrale begrippen: preventie en jeugdhulp. Beide begrippen zijn ruim gedefinieerd en derhalve niet scherp afgebakend. De norm van de verantwoorde werktoedeling is alleen van toepassing op aanbieders als ze jeugdhulp bieden en niet als ze taken verrichten gericht op het terrein van preventie. De definities geven geen rechtstreeks houvast hoe de norm van de verantwoorde werktoedeling moet worden toegepast, dus wanneer wel en wanneer het niet nodig is een geregistreerde professional in te zetten.

Om toch duidelijkheid te creëren voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling is in dit Kwaliteitskader, gekeken naar de combinaties van handelingen, omstandigheden, activiteiten, taken en verantwoordelijkheden die voorkomen bij de uitvoering van jeugdhulp. De professional die een taak in een bepaalde situatie uitvoert, die in het Kwaliteitskader voor toepassing van de norm verantwoorde werktoedeling is aangemerkt als een taak (in combinatie met een situatie) voor een geregistreerde professional zal aan de registratie-eis moeten voldoen.

Samenloop en samenhang

In de wetsgeschiedenis is bepaald dat professionals die gewoonlijk Wmo-taken verrichten, waarvoor het systeem van de verantwoorde werktoedeling niet geldt, toch gehouden kunnen zijn zich te registreren als ze in het verlengde daarvan jeugdhulptaken verrichten. De bepalingen uit de Jeugdwet (zoals de norm van de verantwoorde werktoedeling) gaan dan voor op de normen van de WMO. De wetgever heeft bepaald dat de Jeugdwet een *lex specialis* is die voor gaat op meer algemene wetten. Kort gezegd: de Jeugdwet is bovenliggend aan de Wmo.

Hieruit blijkt dat ook gekeken moet worden naar de samenhang met het brede sociale domein (Wmo 2015) en de bepalingen in de Wet langdurige zorg. Dat is een belangrijke opgave, maar maakt geen onderdeel uit van de onderhavige korte termijn opdracht. Er is voor nu maar zeer beperkt gekeken naar het effect op de norm van de verantwoorde werktoedeling op professionals die in beide domeinen werkzaamheden uitvoeren. De verbreding naar het sociale domein zal een belangrijke plek krijgen in het vervolgtraject. Als ook duidelijk wordt op welke wijze gemeenten zorg, hulp en ondersteuning inkopen en de toegang organiseren.

4.2 Parameters en Indicatoren

Er is een analyse gemaakt van **bepalende** elementen die doorslaggevend zijn voor enerzijds het inzetten van een geregistreerd professional en anderzijds het inzetten van een niet-geregistreerd professional. Met andere woorden: zijn er elementen te herkennen die bepalen of een bepaalde handeling, situatie, doelgroep, verantwoordelijkheid om een geregistreerde of niet-geregistreerde professional vraagt. Er bleek een aantal *indicatoren* te zijn, dat kenmerkend en doorslaggevend is voor de inzet van een geregistreerde of niet-geregistreerde professional. Daarbij is de volgende vraag als uitgangspunt genomen: zijn er situaties, taken, handelingen, verantwoordelijkheden, activiteiten waarvoor zonder twijfel een geregistreerde professional ingezet moet worden of kan er een niet-geregistreerde professional worden ingezet? De ordening van de indicatoren leidde tot een clustering van

een beperkt aantal parameters: **cliënt** gerelateerde parameters en **professional** gerelateerde parameters.

In deze paragraaf wordt eerst een schema weergegeven waarin *bepalende/doorslaggevende parameters en de daarbij horende indicatoren* staan opgenomen. Daarna volgt een *toelichtend* overzicht waarin de indicatoren verder uitgewerkt worden in taken, verantwoordelijkheden, activiteiten, handelingen en situaties die duidelijk maken wanneer een geregistreerd professional noodzakelijk is en wanneer het mogelijk is dat een niet-geregistreerd professional wordt ingezet. Het overzicht is uitsluitend ter toelichting en is niet uitputtend. De “tenzij” bepaling in de norm, waarbij werkgevers aannemelijk moeten maken dat ze verantwoorde hulp bieden als ze een niet-geregistreeerde professional inzetten, blijft bestaan. Dit biedt werkgevers de ruimte om te allen tijde beargumenteerd een andere afweging te maken. Het geabstraheerde schema samen met het toelichtende overzicht moet de werkgever – meer dan nu – voldoende handvatten geven om verantwoorde hulp, ondersteuning en zorg te bieden om de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk toe te passen. Daarbij kan de werkgever verwijzen naar het Kwaliteitskader Jeugd, waarin onderstaand schema en de tabel, zijn opgenomen.

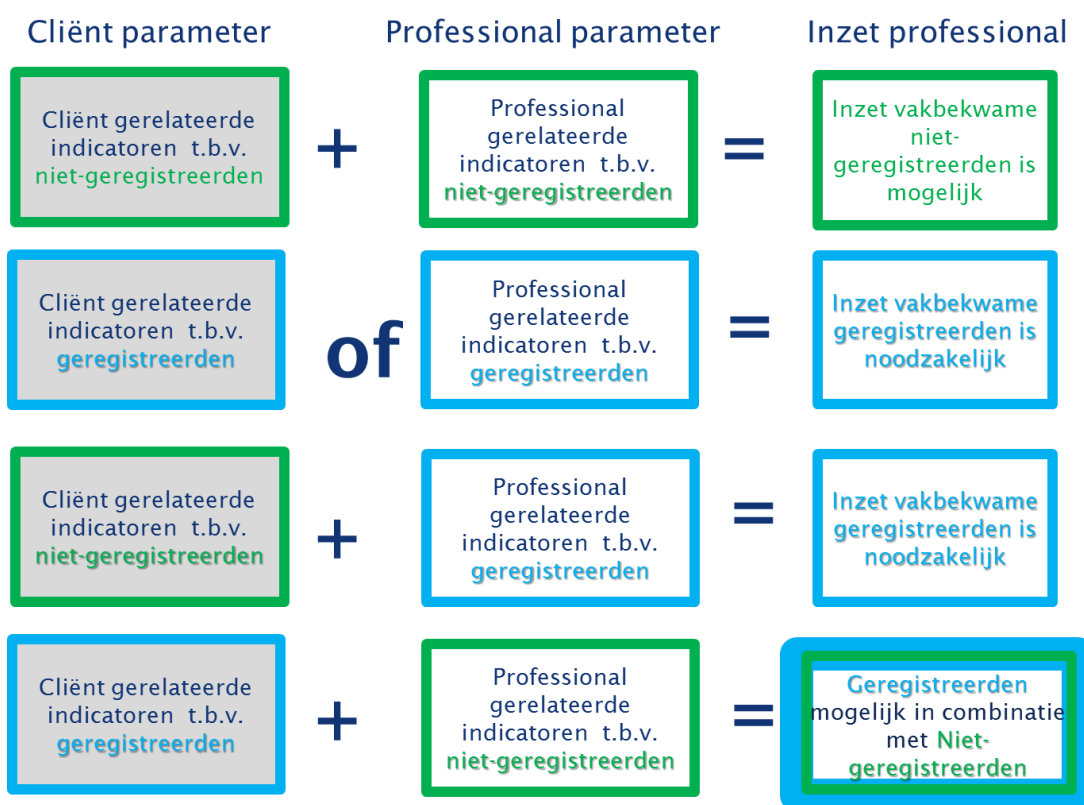
De opbouw van de tabel ziet er als volgt uit:

Parameters	
Cliënt gerelateerd (incl. situatie en omgeving)	Complexiteit en ernst van de problematiek en de context Hoe complex en ernstig is de problematiek van de cliënt? Hoe ziet de context/omgeving van de cliënt(systeem) er uit?
Professional gerelateerd	Verantwoordelijkheden en regievoering in het werkproces Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering van taken? Wie mag besluiten nemen?
	Typering hulpverlening Welke eisen (complexiteit, zelfstandigheid, transfervermogen en expertise / niveau van vakbekwaamheid) wordt gevraagd?
	Impact Wat zijn gevolgen voor de cliënt van het handelen van de professional?

Er een verschil tussen de status van de kolom voor niet-geregistreeerde professional versus de kolom voor de geregistreeerde professional. Alle elementen die staan opgesomd in de kolom *niet-geregistreeerde professional* kunnen ook uitgevoerd worden door geregistreeerde professionals, mits zij beschikken over de benodigde kennis en vaardigheden. Het zijn daarmee geen handelingen, taken, verantwoordelijkheden, situaties, et cetera die *uitsluitend toebedeeld* kunnen worden aan de niet-geregistreeerde professional. Dat geldt wel voor de kolom *geregistreeerde professional*. Dit zijn handelingen, taken, verantwoordelijkheden, situaties, et cetera. die uitsluitend toebedeeld kunnen worden aan de geregistreeerde professional.

De combinatie van professional gerelateerde parameters en cliënt gerelateerde parameters bepaalt welke vakbekwaamheid en professionaliteit nodig is. De cliënt gerelateerde indicatoren zijn het uitgangspunt en bepalen of er sprake is van een situatie waarin een niet-geregistreerde professional zelfstandig kan werken, of dat de inzet van een geregistreerde professional noodzakelijk is. Als de situatie rond de cliënt risicovol of levensbedreigend is, dan zal een niet-geregistreerde nooit zelfstandig ingezet kunnen worden. Wel kan een niet geregistreerde ingezet worden bij de uitvoering van een taak van een geregistreerde als er duidelijke afspraken gemaakt worden (zie paragraaf 4.3).

Er zijn ook professionals werkzaam in de jeugdhulp die in opleiding zijn voor een hoger vakbekwaamheidsniveau. Zij moeten werkervaring opdoen onder werkbegeleiding van een wel geregistreerde. Deze professionals in opleiding kunnen worden ingezet voor taken waarvoor een vakbekwaamheid wordt vereist waarvoor ze nog in opleiding zijn. Voorwaarde is dan wel dat ze dit doen onder de verantwoordelijkheid van een wel op dat niveau geregistreerde.

Voor elke parameter zijn indicatoren genoemd die doorslaggevend zijn voor de inzet van een geregistreerde of mogelijk een niet-geregistreerde professional. Hieronder is de tabel verder uitgewerkt.

Verantwoorde werktoedeling: werk toedelen aan de voor dat werk best toegeruste vakbekwame professional, zodat verantwoorde hulp wordt geboden.

Parameters	STAP 1 Cliënt gerelateerde indicatoren	STAP 2 Professional gerelateerde indicatoren		
	Complexiteit en ernst van de problematiek en de context <i>Hoe complex en ernstig is de problematiek van de cliënt?</i> <i>Hoe ziet de context/omgeving van de cliënt(systeem) er uit?</i>	Verantwoordelijkheden en regievoering in het werkproces <i>Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering van taken?</i> <i>Wie mag besluiten nemen?</i>	Typering hulpverlening <i>Welke eisen (complexiteit, zelfstandigheid, transfervermogen) worden aan de hulpverlening gesteld?</i>	Impact <i>Wat zijn gevolgen voor de cliënt van het handelen van de professional?</i>
Indicatoren inzet niet-geregistreerde vakbekwame professional MBO-functie	- Voorspelbaar - Risico's zijn in te schatten - Veilige omgeving - Niet levensbedreigend - De problemen zijn gestabiliseerd	Is verantwoordelijk voor de uitvoering van eigen werkzaamheden op de volgende terreinen: <i>Probleemverkenning</i> - Doelgericht observeren en signaleren - Analyseren <i>Plan</i> - In samenwerking met cliënt(systeem) en behandelaar opstellen hulpverleningsplan* (≠ behandelplan) - Adviseren over werkwijze en uitvoering <i>Uitvoering</i> - Uitvoeren hulpverleningsplan* (≠ behandelplan) - Rapporteren en evalueren - Beëindigen formele hulpverlening – alleen als er uitsluitend niet-geregistreerden bij de uitvoering zijn betrokken	- Praktische ondersteuning en begeleiding bij het (sociaal en maatschappelijk) functioneren in het dagelijks leven - Duidelijkheid aanwezig over aanpak en wijze van uitvoering - Werkzaamheden zijn bekend en eenduidig uit te voeren	

AFWEGINGSGEBIED

WAARBIJ NIET IN ALLE GEVALLEN EVIDENT IS OF EEN GEREgistREERDE OF NIET-GEREgistREERDE VAKBEKWAME PROFESSIONAL INGEZET MOET WORDEN

Werkgever maakt gemotiveerde afweging voor de inzet van een geregistreerde danwel niet-geregistreerde professional en maakt dit aannemelijk. Kan voor verschillende doelgroepen anders uitpakken.

Indicatoren inzet geregistreerde vakbekwame professional HBO/HBO+/WO-/WO+ functie (inclusief MBO-geregistreerden in BIG-register, artikel 3)	- Risicovol - Crisis - Onveilige omgeving - Levensbedreigend - Meerdere problemen spelen tegelijkertijd (bijv. somatische, ontwikkelings-, psychische, sociale, gedrags- en/of opvoedingsproblematiek) en daarbij is het niet duidelijk welke hulp op gang gebracht moet worden - Complexe problematiek waarvan de achterliggende oorzaak onbekend is - Sterk wisselend verloop	Is verantwoordelijk voor en neemt besluiten over en/of beoordelen of vaststellen van: <i>Probleemverkenning</i> - Observeren en signaleren - Analyseren van complexe hulpvraag - Diagnose stellen of: diagnostisch beeld vaststellen / probleemanalyse maken <i>Toegang tot hulp</i> - Toegang tot/in gang zetten van niet vrij toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering - Al dan niet inzetten jeugdhulp, -bescherming en -reclassering - Af- en opschalen van ingezette hulp - Beëindigen van de formele hulpverlening – uitsluitend als er een geregistreerde bij de uitvoering is betrokken <i>Plan</i> - In samenwerking met cliënt(systeem) op- en vaststellen hulpverleningsplan*, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering - Adviseren over behandeling, hulpverlening, ondersteuning <i>Uitvoering</i> - Uitvoeren hulpverleningsplan*, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering - Inzetten dwang en drang - Inzet specifieke deskundigheid (m.i.v. wettelijke kaders)	- Gericht op behandeling van en hulpverlening bij complexe problematiek - Aanpak vereist specifieke kennis en vaardigheden	- Onomkeerbare invloed op het leven van de cliënt(systeem) - Ingrijpende invloed op het leven van de cliënt(systeem).

Toelichting op de tabel

Voorafgaand

- De inzet van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals is mogelijk. Beide groepen zijn nodig en leveren een belangrijke bijdrage in de ondersteuning, hulp en zorg aan een jeugdige en zijn omgeving.
- Geregistreerde professionals zijn professionals die zich kunnen registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd en in het BIG-register, artikel 3 (te weten: artsen, verpleegkundigen, psychotherapeuten, GZ psychologen).
- Bij de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling moet verantwoord kunnen worden dat een geregistreerde dan wel niet-geregistreerde professional werd ingezet voor een taak én of daarbij rekening is gehouden met de voor die taak noodzakelijke kennis en vaardigheden van de professional.
Door de vormgeving lijkt de tabel zich te focussen op de individuele professional, terwijl professionals vaak in teams, netwerken of ketens werken. Zowel binnen de eigen organisatie als over de grenzen van de eigen organisatie. Werktoedeling vindt daarom ook vaak in een samenwerkingsverband plaats, waarin verschillende vaardigheden, competenties en kennis worden gecombineerd, zowel van geregistreerde als van niet-geregistreerde professionals.
- De professionals die worden ingezet (niet-geregistreerd of geregistreerd) moeten te allen tijde vakbekwame professionals zijn. Geregistreerde en niet-geregistreerde professionals moeten voldoende toegerust zijn voor de taak waarmee ze belast worden. Ze moeten beschikken over de voor de werkzaamheden benodigde competenties, kennis en vaardigheden.
- De tabel heeft uitsluitend betrekking op de inzet van professionals.

Vraag 1 Hoe moet de tabel gelezen worden?

De cliënt gerelateerde indicatoren zijn het uitgangspunt en bepalen of er sprake is van een situatie waarin een niet-geregistreerde professional zelfstandig kan werken, in combinatie met een geregistreerde werkt of dat de inzet van een geregistreerde professional noodzakelijk is. Als de situatie rond de cliënt risicovol of levensbedreigend zijn, dan zal een niet-geregistreerde nooit zelfstandig ingezet kunnen worden.

Het schema is niet uitputtend: niet alle cliënt gerelateerde indicatoren en de professional gerelateerde indicatoren zijn opgenomen om te bepalen of de inzet van een geregistreerde noodzakelijk is of van een niet-geregistreerde. Alleen de indicatoren waarbij evident is dat een geregistreerde professional ingezet moet worden of waarbij het evident is dat een niet-geregistreerde ingezet kan worden, staan vermeld in de tabel. Dat zorgt ervoor dat er altijd situaties en omstandigheden blijven waarbij de werkgever de afweging moet maken of hij een geregistreerde inzet of dat hij aannemelijk kan maken dat een niet-geregistreerde ingezet kan worden. In de tabel wordt dit zichtbaar door het *afwegingsgebied*.

De verantwoordelijkheden, taken en activiteiten van de niet-geregistreerde professional zijn hoofdzakelijk gericht op de *uitvoering*. De geregistreerde professionals hebben een cruciale rol bij beoordeling, besluitvorming en vaststelling (naast hun rol in de uitvoering).

Vraag 2 Wanneer is het mogelijk om een niet-geregistreerde professional in te zetten?

De cliënt gerelateerde indicatoren vormen het uitgangspunt voor de werktoedeling aan een niet-geregistreerde professional. Als er sprake is van een voorspelbare, veilige situatie waarbij de risico's zijn in te schatten, dan zijn de belangrijkste randvoorwaarden aanwezig om de niet-geregistreerde de handelingen, taken, verantwoordelijkheden en activiteiten uit te laten voeren, mits deze niet geregistreerden voldoende vakbekwaam zijn voor die

werkzaamheden. Zoals vermeld bij de professional gerelateerde indicatoren voor de niet-geregistreerde professional.

Zodra er ook maar één cliënt gerelateerde indicator van een geregistreerde professional aan de orde is, vervalt de vanzelfsprekendheid van het inzetten van een niet-geregistreerd professional en zal opnieuw overwogen moeten worden welke professional ingezet kan worden.

Vraag 3 Als er géén sprake is van een veilige, voorspelbare situatie kan de niet-geregistreerde professional dan nog steeds taken, verantwoordelijkheden, activiteiten zelfstandig uitvoeren?

In dat geval is de inzet van een niet geregistreerde mogelijk, naast een geregistreerde vakbekwame professional. Daarbij gelden twee randvoorwaarden: (1) De geregistreerde professional moet zicht hebben op de situatie en voldaan moet zijn aan een aantal randvoorwaarden én (2) alleen de niet-geregistreerde zal alleen belast kunnen worden met taken, verantwoordelijkheden en activiteiten die vermeld staan bij de professional gerelateerde indicatoren van een niet-geregistreerde professional.

Vraag 4 Wanneer is het mogelijk om een geregistreerde professional in te zetten?

Het is te allen tijde mogelijk om een geregistreerde professional in te zetten *mits* de geregistreerde professional *bekwaam* is om de taken, verantwoordelijkheden en activiteiten uit te voeren. Dat betekent dat geregistreerde professionals (indien ze bekwaam zijn) ook taken, verantwoordelijkheden en activiteiten kunnen uitvoeren die in de tabel opgenomen staan bij professional gerelateerde indicatoren voor niet-geregistreerden. Het is aan de werkgever om die afweging te maken.

Vraag 5 Hoe moet de werkgever het afwegingsgebied hanteren?

De indicatoren zijn niet uitputtend. Dat betekent dat werkgevers nog steeds niet-geregistreerden in kunnen zetten als zij vinden dat dat nodig is en als zij ook aannemelijk kunnen maken dat dat nog steeds leidt tot verantwoorde hulp. Daarbij is de werkgever gebonden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling, die inhoudt dat steeds rekening gehouden moet worden met de kennis en vaardigheden van de professionals bij de toedeling van taken. En de professional moet kunnen werken volgens zijn professionele standaarden. Dat betekent dat hij dus niet ingezet kan worden voor taken waarvoor hij onvoldoende is toegerust of waar vakinhoudelijke richtlijnen een bepaald niveau van kennis of vaardigheden vereisen.

Als de indicatoren daarvoor niet staan opgenomen in de tabel, kunnen ze voor hun argumentatie niet verwijzen naar het Kwaliteitskader jeugd. De werkgever zal dit dan zelf aannemelijk moeten maken. Kortom, de tenzij bepaling blijft te allen tijde bestaan. De inzet van een niet-geregistreerde of geregistreerde professional in het afwegingsgebied, hangt mede af van de doelgroep. In het rapport staat een aantal motieven, naar doelgroep, voor het afwegingsgebied opgesomd, die werkgevers een handvat bieden.

Vraag 6 Moet een niet-geregistreerde altijd een MBO-functie vervullen? En moeten daarmee alle HBO-ers zich registreren?

Een niet-geregistreerde hoeft niet altijd een MBO-functie te bekleden. Er zijn ook niet-geregistreerde professionals met een HBO of WO opleidingsniveau, zoals vaktherapeuten en paramedici. Voor de inzet van deze professionals kan de werkgever aannemelijk maken dat het noodzakelijk is voor de kwaliteit van de hulpverlening.

Registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd is (nog) niet altijd mogelijk voor professionals die zich in de toekomst ook willen registreren, ook al voeren ze werkzaamheden in de jeugdhulp uit¹⁷. Daarbij geldt dat de werkgever aannemelijk moet maken dat hij deze niet-geregistreerde professionals inzet, of – waar mogelijk – verwijst naar het Kwaliteitskader Jeugd.. Het streven van de wetgever is dat alle professionals op een HBO-functie (of hoger) die werkzaamheden uitvoeren in de jeugdhulp (ook al is het maar een beperkt deel van hun werkzaamheden) zich op termijn gaan registreren in het kwaliteitsregister Jeugd.

Vraag 7 Kan zowel een niet-geregistreerde professional als een geregistreerde professional een hulpverleningsplan* opstellen en uitvoeren?

In de tabel wordt bij beide categorieën de term *hulpverleningsplan* gebruikt. Dit is een term die in de Jeugdwet staat vermeld. Een niet-geregistreerde professional kan alleen een bijdrage leveren aan het opstellen en het uitvoeren van het hulpverleningsplan als er sprake is van een veilige en voorspelbare situatie. Daarbij kan hij alleen taken, verantwoordelijkheden en activiteiten uitvoeren als hij daarvoor bekwaam is en als die staan opgenomen bij de professional gerelateerde indicatoren ten behoeve van niet-geregistreerden. Indien er sprake is van een risicovolle, onveilige omgeving, en/of een complexe problematiek waarbij de achterliggende oorzaak onbekend is, kan alleen een geregistreerde het hulpverleningsplan opstellen en uitvoeren.

Vraag 8 Als de tabel systematisch wordt gebruikt is er dan altijd sprake van verantwoorde werktoedeling?

Bovenstaande tabel is een leidraad in het besluitvormingsproces en kan gebruikt worden in de concrete situatie van de aanbieder om te bepalen wat in die setting een juiste invulling van de norm van de verantwoorde werktoedeling is, zodat verantwoorde jeugdhulp wordt geboden. Daarbij moet worden opgemerkt dat het niet alleen gaat om de keuze tussen geregistreerde en niet-geregistreerde. De norm van de verantwoorde werktoedeling schrijft ook voor dat taken moeten worden toebedeeld met in achtname van de kennis en vaardigheden van de geregistreerde professional. Het gaat steeds om de inzet van de professional, die voldoende toegerust is passend bij de vraag van de jeugdige.

---

¹⁷ Opgemerkt moet worden dat de jeugdzorgwerker en de gedragswetenschappers in de jeugdzorg zich al vanaf 2013 kunnen registreren.

Ook niet-geregistreerden moeten beschikken over de bekwaamheid om zijn taken, verantwoordelijkheden, handelingen in bepaalde situaties uit te kunnen voeren. Iedere professional (geregistreeerde of niet-geregistreeerde) moet beschikken over zijn eigen vakbekwaamheid op zijn eigen expertisegebied om verantwoorde zorg te kunnen bieden.

De werkgever zal bij de werktoedeling dus ook te allen tijde moeten nadenken welke specifieke bekwaamheden nodig zijn om de taken, verantwoordelijkheden, handelingen uit te voeren.

4.2.1 Voorbeelden inzet niet-geregistreerd professional

Zoals aangekondigd voorafgaand aan het schema wordt in deze paragraaf een toelichtend overzicht gepresenteerd waarin de indicatoren verder uitgewerkt worden in taken, verantwoordelijkheden, activiteiten, handelingen en situaties die duidelijk maken wanneer inzet van een *niet-geregistreerd professional* mogelijk is. Daarbij is een voorwaarde dat de niet geregistreeerde voldoende is toegerust voor zijn taak. Het overzicht is uitsluitend illustratief en ter toelichting en is niet uitputtend. De toelichting vindt plaats aan de hand van de professional gerelateerde indicatoren die gecombineerd worden met de cliënt gerelateerde indicatoren voor de niet-geregistreeerde professional. Die combinatie maakt zichtbaar wanneer een werkgever op een verantwoorde wijze werk kan toedelen aan een niet-geregistreerd professional.

Niet-geregistreeerde professionals:

Parameters/Indicatoren	<i>Clïëntgerelateerde indicatoren</i> Context en problematiek: voorspelbaar; veilige omgeving, niet levensbedreigend, problemen zijn gestabiliseerd, risico's zijn in te schatten
<i>Professional gerelateerde indicatoren</i>	
Verantwoordelijkheid	
<i>Probleemverkenning</i> - Doelgericht observeren en signaleren - Analyseren	- Signaleren van knelpunten die de (mogelijke) veiligheid van de jeugdige in gevaar brengen en op basis hiervan passende actie ondernemen - Doelgericht observeren van mogelijkheden en beperkingen van individuen en de groep - Signaleren van veranderingen - Informatieverzameling aan de hand invullen checklist - Analyse van het netwerk rond het gezin
<i>Plan</i> - In samenwerking met jeugdige, zijn systeem en behandelaar opstellen hulpverleningsplan* (niet zijnde behandelplan) - Adviseren over werkwijze en uitvoering	- Opstellen van een hulpverleningsplan* met betrekking tot deelproblemen (niet zijnde behandelplan) - Adviseren van collega hulpverlener over aanpak concreet probleem in het gezin - Bijdrage leveren aan opstellen hulpverlenings*- of behandelplan
<i>Uitvoering</i> - Uitvoeren hulpverleningsplan* (niet zijnde behandelplan) - Rapporteren en evalueren	- Vertalen van plannen naar concrete acties, samen met jeugdige en gezin - Bespreken en registreren van de voortgang en resultaten met het gezin/ systeem en overige betrokkenen - Ondersteunen en begeleiden van gezin of jeugdige in het

• Beëindigen van de formele hulpverlening (alleen als uitsluitend niet-geregistreerde professionals in de uitvoering betrokken zijn)	kader van hulpverleningsplan* ▪ Rapporteren over de voortgang van de hulp ▪ Dossier bijhouden
Typering hulpverlening	
▪ Praktische ondersteuning en begeleiding bij het (sociaal en maatschappelijk) functioneren in het dagelijks leven	▪ Ondersteunen bij het leefbaar maken van de woonsituatie, bij de organisatie van het huishouden, bij financiën en administratie, bij het (her)structureren van het dagelijks leven ▪ Ondersteunen en begeleiden bij lichamelijke verzorging, sociale omgeving, scholing, werk, dagbesteding, opvoeden ▪ Bieden van individuele en/of groepsbegeleiding ▪ Bieden van praktische opvoedingsondersteuning aan betrokkenen uit de leefomgeving ▪ Signaleren en melden van misstanden ▪ Ondersteunen ten behoeve van het beëindigen van misstanden ▪ Ondersteunen bij individuele herstelprocessen ▪ Begeleiden jeugdige en gezin bij uitvoeren hulpverleningsplan* ▪ Stimuleren en activeren van individuele jeugdigen ▪ Organiseren en begeleiden van (vrijtijd)activiteiten ▪ Geven van begeleiding bij kamertraining ▪ Ondersteunen bij ontmoeting, leggen van verbindingen, vrijwilligerswerk en actief burgerschap
▪ Duidelijkheid aanwezig over aanpak en wijze van uitvoering ▪ Werkzaamheden zijn bekend en eenduidig uit te voeren	▪ Uitvoeren groepsgewijze oudertraining aan de hand van gestructureerde bijeenkomsten ▪ Uitvoeren stappenplan samen met gezin

4.2.2 Voorbeelden inzet geregistreerd professional

Langs de lijn van het werkproces (*professional gerelateerde parameters*) wordt hieronder uiteengezet welke taken en werkzaamheden een geregistreerd professional uitvoert en in welke omstandigheden (*cliënt gerelateerde parameters*) dat gebeurt. Net als in de vorige paragraaf zijn het voorbeelden voor de momenten waarop een geregistreerd professional moet worden ingezet. Het is geen uitputtende lijst van taken en werkzaamheden. Onderstaand overzicht geeft bovenal een impressie van de momenten waarop de inzet van een geregistreerd professional noodzakelijk is. Uiteraard moet bij de toedeling van taken steeds rekening gehouden worden met de specifieke kennis en vaardigheden van de geregistreerde professional én de vraag of problematiek van de cliënt/doelgroep.

Geregistreeerde professionals:

Parameters/Indicatoren	<i>Cliëntgerelateerde indicatoren</i>
	Context en problematiek: risicovol; crisis; onveilige omgeving; levensbedreigend; meerdere problemen

	tegelijkertijd; complexe problematiek waarvan de achterliggende oorzaak onbekend is; sterk wisselend verloop
Professional gerelateerde indicatoren	
Verantwoordelijkheid	
Probleemverkenning ▪ Observeren en signaleren ▪ Analyseren van complexe hulpvraag ▪ Diagnose stellen of: diagnostisch beeld vaststellen / probleemanalyse maken	▪ Vaststellen hulpvraag op basis van systematische inventarisatie en analyse problemen en behoeften ouders en jeugdigen waarbij sprake is van complexe problematiek ▪ Uitvoeren van risicotaxatie veiligheid van een jeugdige ▪ Onderzoek uitvoeren in het kader van de voorbereiding van een advies en/of verzoek aan OM ▪ Uitvoeren probleemanalyse indien sprake is van multiprobleemsituatie ▪ Onderzoek uitvoeren naar een vermoeden van kindermishandeling (conform werkwijze AMHK) ▪ Uitvoeren (psycho)diagnostisch onderzoek bij jeugdigen met een vermoeden van een psychische stoornis, ernstige psychische problematiek of ontwikkelingsachterstand en waar nodig bij hun ouders/verzorgers ▪ Beoordelen diagnostisch onderzoek ▪ Stellen van een diagnose.
Toegang tot hulp ▪ Toegang tot/ in gang zetten van niet vrij toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering ▪ Al dan niet inzetten jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering ▪ Af- en opschalen van ingezette hulp ▪ Beëindigen van de formele hulpverlening	▪ Besluiten tot inzet van passende jeugdhulp ▪ Besluiten tot op- en afschaling van de hulp ▪ Besluiten tot inzet van jeugdbescherming of jeugdreclassering ▪ Adviseren inzet specialistische kennis uit huidige sectoren (jeugdzorg, GHZ, GGZ-J) ▪ Besluiten afschaling intensieve pedagogische ondersteuning.
Plan ▪ In samenwerking met jeugdige (en zijn systeem) op- en vaststellen hulpverleningsplan*, behandelplan ▪ Adviseren over behandeling, hulpverlening en ondersteuning	▪ Betrekken benodigde disciplines bij opstellen behandelplan ▪ Vaststellen veiligheidsplan bij onveilige situatie kinderen in het gezin ▪ Opstellen van een psychotherapeutisch perspectief plan. ▪ Advisering met betrekking tot hulpverleningsplan in complexe gezinssituaties.
Uitvoeren	▪ Behandelen problematiek van een jeugdige met

▪ Uitvoeren hulpverleningsplan*, behandelplan cq behandeling ▪ Inzetten dwang en drang ▪ Inzet specifieke deskundigheid (met inachtneming van wettelijke kaders)	▪ specifieke therapievorm ▪ Uitvoeren specialistische ambulante crisishulp ▪ Aansturen verrichtingen van teamleden in het kader van ondersteuning bij het dagelijks leven/ stimuleren zelfregie ▪ Ondersteuning pleegouders in het kader van specialistische pleegzorg ▪ Orthopedagogische begeleiding in het opvoeden van een kind met een psychische stoornis ▪ Intensieve begeleidingsactiviteiten bij jeugdigen met een langdurige psychische stoornis of ernstige psychisch problematiek en waar nodig bij hun ouders / verzorgers ▪ Uitvoeren intensieve en/of gespecialiseerde oudertraining ▪ Uitvoeren gezinsgerichte behandeling ▪ Uitvoeren van of adviseren over intensieve of specialistische interventies, opgenomen in de databanken van NJi, Movisie en CGL (inzet conform specificatie in databank) ▪ Uitvoeren van een maatregel jeugdbescherming / jeugdreclassering.
Typering hulpverlening	
▪ Gericht op behandeling van en hulpverlening bij complexe problematiek ▪ Aanpak vereist specifieke kennis en vaardigheden	▪ Uitvoeren specifieke en gerichte therapievormen bij traumaverwerking jeugdige ▪ Uitvoeren intensieve en/of gespecialiseerde oudertraining ▪ Uitvoeren psycho-educatie aan ouders met jeugdige met psychische problematiek of verstandelijke handicap.
Impact	
▪ Ingrijpende invloed op het leven van de jeugdige	▪ Uithuisplaatsing jeugdige ▪ Besluit opname residentiële instelling ▪ Besluiten of adviseren over overplaatsing jeugdige naar ander pleeggezin ▪ Besluiten of adviseren over terugplaatsing jeugdige in het gezin ▪ Besluiten overplaatsing jeugdige naar een andere groep.

4.3 Combinatie van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals

4.3.1 Onder verantwoordelijkheid van een geregistreerd professional

In het Besluit Jeugdwet (5.1.1, eerste lid) staat dat “de jeugdhulpaanbieder, de geregistreerde instelling of het college als het gaat om de gemeentelijke toegangsfunctie, er zorg voor draagt dat de taken worden uitgevoerd *door of onder verantwoordelijkheid van* een geregistreerde professional”. In paragraaf 4.2 is een tweedeling gemaakt tussen geregistreerd professional en niet-geregistreerd professional. Uit het Besluit blijkt dat in

sommige situaties, taken ook uitgevoerd kunnen worden “onder de verantwoordelijkheid van” een geregistreerd professional.

In de Nota van toelichting op het Besluit Jeugdwet wordt toegelicht waarom de mogelijkheid is geboden dat soms een niet-geregistreerde medewerker kan werken onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional:

- Uit veel taken vloeien werkzaamheden voort waarvoor een geregistreerde professional weliswaar verantwoordelijk is, maar waarvan het niet efficiënt is dat die door hemzelf worden verricht
- Daarnaast kan het in het kader van opleiding en scholing van belang zijn dat beroepsbeoefenaars of aanstaande beroepsbeoefenaars onder de verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional ervaring kunnen opdoen.

4.3.2 Lijnverantwoordelijkheid

Binnen organisaties wordt ook gewerkt onder de lijnverantwoordelijkheid van een leidinggevende. Eindverantwoordelijkheid hangt samen met de interne organisatiestructuur en is van toepassing op de verantwoordelijkheid voor het proces en niet voor de inhoud. Dat geldt ook voor werkzaamheden in een wijkteam of zelfsturende teams. Het draait daarbij om het belangrijke *onderscheid tussen het ‘dat’ en het ‘wat’*. De professional die belast is met een bepaalde eind- of managementverantwoordelijkheid is verantwoordelijk *dat* het gebeurt. De professional (die onder lijnverantwoordelijkheid werkt) zelf draagt te allen tijde de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor het eigen handelen (dus *wat* er gebeurt).

4.3.3 Geregistreerde in combinatie met niet-geregistreerde professional

In de praktijk doet de situatie zich voor dat in bepaalde cliënt gerelateerde situaties soms de inzet van een niet-geregistreerde wenselijk is, bijvoorbeeld omdat er al een bestaande band is en de inzet van een geregistreerde professional naast de niet geregistreerde onder voorwaarden ook kan leiden tot verantwoorde hulp. Er moet dan wel voldaan zijn aan een aantal randvoorwaarden zodat er sprake is van verantwoorde werktoedeling in een niet-veilige, risicovolle situatie of omstandigheden.

In feite gaat het dan om *cliënt gerelateerde omstandigheden* waarvoor een geregistreerde moet worden ingezet, maar waarbinnen de handelingen, verantwoordelijkheden, activiteiten en taken van een niet-geregistreerde professional (professional gerelateerde handelingen) (deels) uitgevoerd kunnen worden, door een niet-geregistreerde.

Onder geen beding mag een niet-geregistreerde taken, verantwoordelijkheden en activiteiten uitvoeren die uitsluitend zijn toebedeeld aan geregistreerden. Een niet-geregistreerde mist daarvoor de benodigde vakbekwaamheid. Hij beschikt niet over de vereiste competenties, vaardigheden en/of kennis.

Een geregistreerde professional kan een niet-geregistreerde professional onder zijn directe leiding laten meewerken als de geregistreerde professional voldoet aan een aantal eisen en als aan een aantal randvoorwaarden is voldaan, namelijk:

- De jeugdige is beoordeeld (en gediagnosticeerd) door de geregistreerde professional
- Het hulp(verlenings)- of behandelplan is in overleg met de jeugdige door de geregistreerde professional vastgesteld
- De geregistreerde professional weet zich overtuigd van de bekwaamheid van de niet-geregistreerde professional die ingezet wordt
- De geregistreerde professional ziet toe op de dossiervoering
- De geregistreerde professional laat zich tijdig en voldoende informeren door de niet-geregistreerde professionals en heeft persoonlijk contact met niet-geregistreerde professionals
- De niet-geregistreerde professional kan altijd terugvallen op en houdt ruggespraak met de geregistreerde professional
- De geregistreerde professional heeft inzicht in de voortgang
- Er moet sprake zijn van een evenwichtige verdeling tussen geregistreerde en niet-geregistreerde professionals (aandacht voor span of control geregistreerde professional).

Gezamenlijk hebben niet-geregistreerde en geregistreerde ook aan een aantal randvoorwaarden te voldoen, namelijk:

- Voor de jeugdige is te allen tijde duidelijk wie van de betrokken professionals:
  - het aanspreekpunt is voor vragen van de jeugdige of diens vertegenwoordiger
  - de inhoudelijke (eind)verantwoordelijkheid heeft voor de hulp-, zorg en ondersteuningsverlening aan de jeugdige
  - belast is met de coördinatie
- Alle betrokken professionals beschikken over een gezamenlijk en up-to-date plan betreffende de jeugdige
- Een professional die in combinatie met of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional werkt, vergewist zich ervan dat hij/zij beschikt over relevante gegevens van collega's en informeert collega's over gegevens en bevindingen die zij nodig hebben om verantwoorde zorg, hulp en ondersteuning te kunnen verlenen
- Professionals die in combinatie met of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde werken, maken duidelijke afspraken over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot de zorg, hulp en ondersteuning aan de jeugdige
- Afspraken over de aard en inrichting van de werkzaamheden en over ieders betrokkenheid worden schriftelijk vastgelegd
- Overdracht van taken en verantwoordelijkheden vindt expliciet plaats.

4.4 Afwegingsgebied

De parameters en indicatoren geven aan wanneer het evident is dat werkgevers werk moeten toedelen aan geregistreerde vakbekwame professionals cq kunnen toedelen aan niet-geregistreerde vakbekwame professionals. Daarmee is het overzicht van indicatoren niet uitputtend. Dat betekent dat werkgevers niet-geregistreerden in kunnen zetten als zij vinden dat dat nodig is en als zij ook aannemelijk kunnen maken dat dat nog steeds leidt tot verantwoorde hulp. Als de indicatoren daarvoor niet staan opgenomen in de tabel, kunnen ze voor hun argumentatie niet verwijzen naar het Kwaliteitskader jeugd. De werkgever zal in dat geval dan zelf aannemelijk moeten maken of er sprake is van verantwoorde hulp. Kortom, de tenzij bepaling blijft te allen tijde bestaan.

De inzet van een niet-geregistreerde of geregistreerde professional in het afwegingsgebied, hangt mede af van de doelgroep. In deze paragraaf wordt aantal motieven geformuleerd voor het afwegingsgebied dat werkgevers een handvat biedt om werk verantwoord toe te delen als er niet sprake is van een evidente situatie.

4.4.1 Handvatten om de complexiteit en ernst van de problematiek en de context in te schatten

Om na te gaan of de complexiteit en ernst van de problematiek dermate groot en/of de context dermate risicovol of onveilig is dat de inzet van een geregistreerde professional gerechtvaardigd is, dienen diverse aspecten in en om de jeugdige beoordeeld te worden.

Denk hierbij onder meer aan:

- functioneren van de jeugdige (lichamelijk, cognitief, gedragsmatig, psychosociaal, maatschappelijk)
- kwaliteit verzorging jeugdige (kwaliteit van de basiszorg, steun tussen de ouders)
- kwaliteit ouderschap (kwaliteit en beleving opvoeding, beleving ouderschap)
- kwaliteit omgeving (omstandigheden en steun sociaal netwerk).

4.4.2 Handvatten om de complexiteit van de hulpverleningssituatie in te schatten

Om na te gaan of de context van de hulpverleningssituatie van dien aard is dat er een afweging moet plaatsvinden of een geregistreerd professional ingezet moet worden, kan een aantal aspecten meegewogen worden.

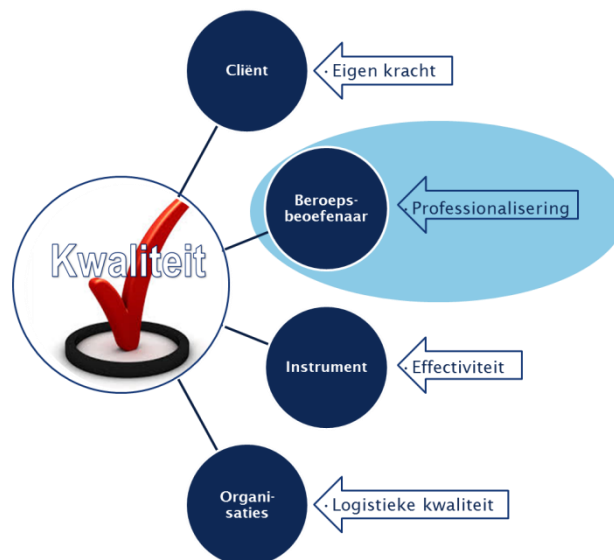
Denk hierbij onder meer aan:

- De mate waarin er sprake is van een solistische werksetting, waarbij een groot beroep wordt gedaan op het zelfstandig maken van keuzes en beslissingen, flexibel kunnen zijn in het omgaan met wisselende omstandigheden en improvisatie vaardigheden
- De mate waarin er sprake is van wisselende hulpverleningssituaties. Bijvoorbeeld in wijkteams of ambulante settingen
- De mate waarin professionals over specifieke kennis en vaardigheden moeten beschikken.

In 2015 wordt gemonitord op welke wijze afwegingen worden gemaakt ter ondersteuning van de tenzij-bepaling.

5 Kwaliteit nader bekeken

Kwaliteit van jeugdhulp gaat verder dan de norm van de verantwoorde werktoedeling. Professionalisering is een van de dimensies. Er zijn vele manieren om de kwaliteit van jeugdhulp te bevorderen, stimuleren en ontwikkelen.

De dimensies van de kwaliteit van jeugdhulp zijn: de jeugdige en zijn omgeving, de beroepsbeoefenaar, het instrument (de interventie of de hulp die de professionals inzetten), de organisatie van waaruit de professional werkzaam is, de opdrachtgever (de gemeenten) en tenslotte de landelijke overheid. Als alle partijen hun rol serieus oppakken en elkaar daarin versterken, zal dit leiden tot een verbetering van de ondersteuning, hulp en zorg voor jeugdigen en hun omgeving.

In dit hoofdstuk wordt een breder perspectief op kwaliteit van jeugdhulp gegeven, dan alleen de norm van de verantwoorde werktoedeling. Dit bredere perspectief krijgt voor nu, nog geen expliciete plek in het Kwaliteitskader voor de toepassing van de norm verantwoorde werktoedeling, maar heeft wel de aandacht in het vervolgtraject.

Bij de beschrijving van de diverse kwaliteitsinstrumenten is aangegeven welke partijen wanneer en hoe een rol of verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van het betreffende instrument. Tegen de achtergrond van het sterk veranderende landschap van de jeugdhulp en de nieuwe verhoudingen die tussen partijen ontstaan, zal de komende jaren ook gezocht moeten worden naar nieuwe *checks and balances*.

5.1 De jeugdige en zijn omgeving

In de Jeugdwet staan de eigen verantwoordelijkheid en de eigen mogelijkheden van jeugdigen en hun ouder(s)/verzorger(s), met inzet van hun sociale netwerk, voorop. De jeugdige en naastbetrokkenen zijn dan ook belangrijk bij het beoordelen van de kwaliteit van het (hulp)aanbod en de geboden diensten¹⁸. Professionals stimuleren wat de

¹⁸ Algemene opmerking: de relatie tussen jeugdige en professional voor justitieorganisaties en gecertificeerde instellingen kan een

jeugdige, opvoeders en omgeving zelf kunnen en vullen zo nodig aan met interventies of hulp om het beoogde resultaat te bereiken.

Wat de kwaliteit van hulpverlening is en hoe dat wordt ervaren, wordt (mede) bepaald door de jeugdige, ouders en hun omgeving. Jeugdigen hebben zelf hun mening over en ervaringen met de kwaliteit van geleverde ondersteuning, hulp en zorg. In de praktijk benadrukken zij specifieke kwaliteitsaspecten van hulp. Het betreft vaak organisatorische en relationele aspecten van kwaliteit, zoals bereikbaarheid en toegankelijkheid van jeugdhulpvoorzieningen (dicht bij huis, zonder wachtlijst beschikbaar), privacy, bejegening en persoonlijke autonomie.

Binnen de jeugdzorg, de jeugdgezondheidszorg, de GGZ en de gehandicaptenzorg is de afgelopen periode gewerkt aan kwaliteitsstandaarden vanuit cliëntperspectief. De kwaliteitsstandaarden hebben een tweeledig doel. Enerzijds kunnen jeugdigen en naastbetrokkenen hun visie geven op kwaliteit in het jeugddomein. Anderzijds kunnen de standaarden als input en/of vergelijk dienen voor andere (professionele en bestuurlijke) kwaliteitsinstrumenten en -trajecten, zoals richtlijnen, prestatie-indicatoren, competentieprofielen voor professionals. Het uiteindelijke doel is dat de kwaliteit van de hulpverlening wordt verbeterd op basis van de perspectieven van jeugdigen en ouders zelf.

Voorbeelden van activiteiten:

- Onderzoek naar belang van cliëntfactoren bij hulpverlening
- Feedback van jeugdigen als kwaliteitsinstrument (cliënttevredenheidsonderzoek, Routine Outcome Monitoring (ROM), klachtencommissie, cliëntenraad)
- Participatie van jeugdigen bij het (door)ontwikkelen van instrumenten (waaronder richtlijnen)

5.2 De beroepsbeoefenaren

Professionele ruimte

Als jeugdigen en gezinnen er zelf of met hulp van hun netwerk (vrijwilligers, buurt en gemeenschap) er niet uitkomen, of er is acute ondersteuning, hulp of zorg nodig, dan komen professionals in beeld. De transformatie in het jeugddomein heeft het uitgangspunt dat structuren niet langer het beeld bepalen, maar laat (de eigen kracht van) de jeugdige voorop staan. Professionals krijgen daardoor meer autonomie en verantwoordelijkheden. Door de kanteling van 'structuur in the lead' naar 'jeugdige in the lead', ontstaat er een grotere professionele ruimte voor die professional.

Wil die professional een verschil kunnen maken dan zal deze ten eerste moeten beschikken over de vakbekwaamheid en deskundigheid om de taken volgens de professionele standaarden te kunnen uitvoeren, ten tweede over het goede gereedschap kunnen beschikken en tenslotte in beroepsethische zin goed zijn gekaderd. Daarnaast gaat het om een zorgvuldige besluitvorming in dialoog met de jeugdige. Hoe beter de professional de jeugdige betreft bij het besluitvormingsproces, hoe meer het besluit zelf door de jeugdige gedragen wordt. Goede afstemming in alle fases van de ondersteuning, hulp en zorg, bepaalt in belangrijke mate het succes van de inzet. Een autonome professional respecteert

---

andere invulling kan krijgen. Met name bij gedwongen kader is het niet altijd mogelijk of wenselijk om alles 'in overleg met' jeugdigen uit te voeren.

en bevordert de autonome positie van de jeugdige. Tot slot gaat hij voortdurend het effect van zijn handelen na. Alleen dan kan een professional in die ruimte de juiste afwegingen maken en tot goede besluitvorming komen.

Professionals in de Jeugdhulp moeten leren omgaan met de grotere professionele ruimte die ze gaan krijgen. Dat leren vindt plaats in opleidingen, supervisie, intervisie en ander collegiaal overleg en via vakbladen die casuïstiek kunnen presenteren (met aandacht voor beroepsethische dilemma's en uitspraken van tuchtcolleges). Het is aan de opleidingen om professionals daarop voor te bereiden en te trainen. Het is aan de beroepsverenigingen om hen daarin te ondersteunen en van professionele kaders te voorzien. En het is aan de werkgevers om hen daarbij te faciliteren. Maar vooral is het aan de professionals in het jeugddomein zelf om de verantwoordelijkheid te nemen (met alles wat daarbij hoort) die past bij hun toekomstige centralere positie in het jeugdstelsel.

Registratie

Een deel van de professionals is aangesloten bij de daarvoor bestaande beroepsverenigingen. Beroepsverenigingen waken - naast de professionals zelf - over de kwaliteit, bijvoorbeeld door in een beroepsprofiel te beschrijven welke kennis en ervaring voor het beroep vereist is. Veel beroepsverenigingen hebben een beroepsregister, soms bovenop het basisberoep in het BIG-register. Een dergelijk register kent toelatingseisen in termen van een startniveau. Daarna moet de professional zich herregistreren door te voldoen aan de gestelde eisen voor zijn beroep, zoals werkervaring, visitatie, scholing, supervisie of intervisie. Gestelde eisen verschillen per beroep.

Door middel van beroepsregistratie tonen professionals in de jeugdhulp hun vakbekwaamheid aan. Registratie in het beroepsregister biedt een herkenbaar kwaliteitskeurmerk en erkenning van de vakbekwaamheid van professionals. Het biedt hen een kader voor leven lang leren, door middel van werkervaring, bijscholing en reflectie. Dit zijn, na de initiële opleiding, belangrijke manieren om de vakbekwaamheid van professionals in de jeugdhulp op peil te houden.

Professionals in het jeugddomein kunnen voor hun registratie terecht bij het BIG-register (dat geldt voor de artsen, verpleegkundigen, psychotherapeuten en GZ psychologen), een door de overheid gehouden wettelijk register, of het Kwaliteitsregister Jeugd, dat is opgericht door NIP, NVO en NVMW. Door registratie in het BIG-register is de geregistreerde van rechtswege gebonden aan de tuchtrechnorm van art 47 wet BIG. Voor het kwaliteitsregister jeugd geldt dat binding aan de tuchtrechnorm voorwaarde is voor registratie. Tuchtrect is het systeem om de kwaliteit van handelen van individuele professionals te bewaken. Via de tuchtrechnorm is de professional gehouden aan de professionele standaarden (beroepscod, vakinhoudelijke richtlijnen en veldnormen).

Voorbeelden van activiteiten:

- Bij- en nascholing
- Beroepsregistratie (opleidingseisen, werkervaring bij en nascholing, reflectie, binding aan professionele standaarden via een tuchtnorm)
- Richtlijnontwikkeling
- Reflectie op het eigen handelen: deelname aan intervisie en methodische casuïstiekbesprekingen, delen van expertise in het team
- Meten van effecten van behandelingen.

5.3 De instrumenten

Ook de interventies of methodieken die worden gebruikt bij het bieden van ondersteuning, hulp en/of zorg aan jeugdigen en ouders zijn van invloed op de kwaliteit. In het jeugddomein wordt gebruik gemaakt van een veelvoud aan methoden. Om te komen tot daadwerkelijk effectieve methoden heeft het beleid van de rijksoverheid zich de laatste jaren gericht op wetenschappelijk effectiviteitsonderzoek. Deze kennis, ofwel stand van de wetenschap wordt, indien mogelijk, vertaald in richtlijnen, waarbinnen de professional werkt en op basis waarvan hij keuzes maakt over de in te zetten methode voor behandeling, begeleiding of hulpverlening.

In het jeugddomein worden door beroepsbeoefenaars en instellingen in eerste instantie veel gegevens verzameld voor continuïteit van ondersteuning, hulp en/of zorg voor de individuele jeugdige zelf, daarnaast voor verantwoording, toezicht en monitoring. Ook dit kan bijdragen aan de kwaliteit. Innovatie lukt alleen als kennis en informatie wordt gedeeld. Om het kennisgebruik in de praktijk te stimuleren, investeren de beroepsverenigingen in de ontwikkeling van *evidence based* richtlijnen voor professionals in de jeugdzorg, jeugd-GGZ en jeugd-(L)VVB en de jeugdgezondheidszorg. Een wisselwerking met de brancheorganisaties is daarbij van belang.

In het jeugdveld is een aantal kennisinstituten actief die bijdragen aan de verspreiding en ontwikkeling van vakkennis op de te onderscheiden werkgebieden. Een aantal kennisinstituten faciliteert ook de beschrijving en erkenning van *evidence based* methodieken. Dit betreft onder meer Nederlands Jeugdinstituut, Movisie, Trimbos, Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, Stichting Landelijk Kenniscentrum LVB en Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie.

Voorbeelden van activiteiten

- Onderzoek kennisinstituten/Academische werkplaatsen met als doel: beroepsbeoefenaren in de jeugdsector te voorzien van relevante kennis over instrumenten en interventies
- Effectiviteitsonderzoek
- Erkenningencommissies databank effectieve interventies (Nji) en databank effectieve sociale interventies (Movisie).

5.4 De jeugdhulpaanbieders en vrijgevestigde aanbieders

Organisaties die actief zijn binnen het jeugddomein richten hun organisatie, functiegebouw, processen en werkwijze dusdanig in dat zij verantwoorde ondersteuning, hulp en/of zorg kunnen bieden aan jeugdigen en hun naastbetrokkenen. Zij laten verschillende beroepsgroepen daarin samenwerken op basis van effectiviteit, kwaliteit en deskundigheid. Daarbij dienen zij de professionals in staat te stellen om zo goed mogelijke ondersteuning, hulp of zorg aan de jeugdige te bieden. Zij creëren de essentiële randvoorwaarden, zoals de samenwerking met andere dienstverlenende organisaties die betrokken zijn rond de hulp voor een gezin.

De Jeugdwet stelt een aantal kwaliteitseisen aan jeugdhulpaanbieders (dat zijn instellingen en natuurlijke personen die jeugdhulp aanbieden onder verantwoordelijkheid van het College) en gecertificeerde instellingen en aan het college als die zelf de toegangsfunctie inricht. In artikel 1.1 van de Jeugdwet (begripsbepalingen en reikwijdte) wordt de jeugdhulpaanbieder als volgt omschreven: 1°. natuurlijke persoon die, het verband van natuurlijke personen dat of de rechtspersoon die bedrijfsmatig jeugdhulp doet verlenen onder verantwoordelijkheid van het college; 2°. solistisch werkende jeugdhulpverlener onder verantwoordelijkheid van het college.

Jeugdhulpaanbieders dienen zorg te dragen voor een laagdrempelige klachtenbehandeling en een onafhankelijke klachtencommissie, privacybescherming, cliëntenraadpleging en te werken met een meldcode voor kindermishandeling en huiselijk geweld. Met kwaliteitskeurmerken als ISO of HKZ en op basis van legio kwaliteitsnormen kunnen organisaties laten zien dat zij een werkend kwaliteitssysteem hebben. De Jeugdwet schrijft alleen een keurmerk voor aan aanbieders van jeugdbescherming en jeugdreclassering (gecertificeerde instellingen). Intentie is dat een organisatie kan laten zien dat zij een lerende organisatie is, aan systematische kwaliteitsbewaking doet, intern kwaliteitsonderzoek uitvoert en voortdurend kwaliteitsverbetering nastreeft.

Voorbeelden van activiteiten:

- Certificering (al dan niet verplicht)
- Prestatie-indicatoren
- Benchmarking
- Jaardocument maatschappelijke verantwoording

5.5 De opdrachtgever (de gemeenten)

De gemeente heeft als opdrachtgever een belangrijke rol. Het is hun wettelijke plicht om te zorgen voor kwantitatief en kwalitatief toereikend aanbod op het gebied van jeugdhulp. Jeugdhulpaanbieders hebben te maken met een aantal wettelijke kwaliteitseisen. Gemeenten kunnen daarnaast bij inkoopcontacten andere kwaliteitselementen opnemen. Ook heeft de gemeente zelf instrumenten voor de bewaking van de kwaliteit. De wet noemt een aantal elementen: outcomecriteria, cliëntervaringsonderzoek, waarborgen dat aanbieders voldoen aan de norm van de verantwoorde werktoedeling. Daarnaast heeft de gemeente een rol in kwaliteitsborging bij de inkoop (eventueel bij aanbesteding), namelijk dat naast prijs ook kwaliteit een belangrijk inkoopcriterium is.

Voorbeelden van activiteiten:

- Gemeenten kunnen aanvullende eisen stellen aan de aanbieders als het gaat over de inrichting van een kwaliteitscyclus en het gebruik van cliëntervaringen of -tevredenheid.
- In het inkoopbeleid zal de gemeente ook rekening moeten houden met het feit dat jeugdhulpaanbieders en professionals moeten investeren in scholingsbeleid en registratie en andere verplichtingen rustend op de jeugdhulpaanbieders voortvloeiend uit de Jeugdwet.
- Gemeenten kunnen sturen door gebruik te maken van verkregen beleidsinformatie via diverse monitoren (gemeentelijke monitor sociaal domein, het CBS; cliëntervaringsonderzoek of ROM; inspraak van jeugdigen organiseren en politieke controle via de gemeenteraad)
- Gemeenten geven – indien van toepassing – zelf invulling aan de norm van de verantwoorde werktoedeling (5.1.1.Besluit Jeugdwet).

5.6 De landelijke overheid

Gemeenten krijgen vanaf 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp. De overheveling van taken en bevoegdheden naar gemeenten betekent een andere rol voor de rijksoverheid als het gaat om kwaliteitsbewaking en bevordering. Er zijn kwaliteitseisen opgenomen in de wet- en regelgeving (de Jeugdwet). De landelijke inspectie(s) zien hier op toe. Dat betreft onder meer:

- Norm van verantwoorde hulp
- Gebruik hulpverleningsplan of plan van aanpak als onderdeel verantwoorde hulp
- Systematische kwaliteitsbewaking door de Jeugdhulpaanbieder
- Verklaring omtrent het gedrag (VOG) voor alle medewerkers van een jeugdhulpaanbieder, uitvoerders van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering
- Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Meldplicht calamiteiten en geweld
- Verplichting aan de jeugdhulpaanbieders dat de vertrouwenspersoon zijn taak kan uitoefenen.

Naast de uniforme kwaliteitseisen in de Jeugdwet zijn er nog specifieke bepalingen voor gesloten jeugdhulp, pleegzorg en gecertificeerde instellingen.

De rijksoverheid houdt een systeemverantwoordelijkheid voor het jeugddomein. Vanuit die verantwoordelijkheid kan de rijksoverheid (bij)sturen op grond van beleidsinformatie -en evaluatie. Dat kan betrekking hebben op het stimuleren van onderzoek en ontwikkeling; het financieren van kennisinstituten die informatie ontwikkelen en toegankelijk maken voor professionals en organisaties; het financieren van wetenschappelijk onderzoek en het financieel bijdragen aan een opleidingsfonds voor de sectoren.

Verder ziet de rijksoverheid toe op de kwaliteit van de jeugdhulp via de inspectie. Door gericht toezicht, geven de Inspecties feedback op het functioneren van de instellingen en professionals in het veld. De rapporten zijn een bron voor het bijstellen van werkwijzen. Op deze wijze hebben de inspecties direct invloed op de professionals. Inspecties hebben via tuchtrecht ook de mogelijkheid om een klacht in te dienen over een professional.

Tot slot. Na drie jaar na de inwerkingtreding van de wet is een evaluatie voorzien (art. 12.12 Jeugdwet).

Voorbeelden van activiteiten:

- Wet – en regelgeving
- Stimuleren en financieren onderzoek en ontwikkeling
- Financieel bijdragen aan opleidingsfonds
- Toezicht

6 Overgangsperioden, evaluatie en vervolg

Er zijn verschillende redenen waarom duidelijkheid in de overgangsfase noodzakelijk is:

- A. *Registratie is wenselijk en noodzakelijk om de beoogde professionalisering van de grond te krijgen. De Jeugdwet bepaalt dat er gewerkt moet worden met een verantwoorde werktoedeling.* Het Ministerie van VWS benadrukt de noodzaak van beroepsregistratie. De betrokken brancheorganisaties en beroepsverenigingen hebben in dat licht de verantwoordelijkheid genomen om de komende jaren gezamenlijk te gaan werken aan registratie van professionals op een HBO-functie of hoger, werkzaam in de jeugdhulp. Dat betekent dat branche- en beroepsorganisaties – met wederzijds begrip voor elkaars rol en positie – in samenwerking met elkaar invulling gaan geven aan de kaders van die beroepsregistratie. In verband met de wettelijke overgangstermijnen zijn met het Rijk afspraken gemaakt om te bepalen hoeveel ruimte en tijd er is om invulling te geven aan de eisen en de inrichting van het registratiesysteem.
- B. *Gelijk speelveld.* Aangezien de Jeugdwet per 1 januari 2015 in werking treedt en daarmee de norm van de verantwoorde werktoedeling op de brede jeugdhulp van toepassing wordt, hanteren veel gemeenten in hun inkoop van jeugdhulp het uitgangspunt van het werken met geregistreerde professionals gesteld. Echter het merendeel van de professionals werkzaam in de jeugdhulp, kan zich nog niet registreren. In het Kwaliteitsregister Jeugd is hiertoe nog geen mogelijkheid. Dat kan leiden tot een ongelijk speelveld tussen aanbieders. Voor gemeenten en werkgevers moet het duidelijk zijn dat zij *nog niet geregistreerde* vakbekwame professionals – die in de toekomst wel geregistreerd zijn – tijdens de overgangsfase *wel* kunnen inzetten ten behoeve van ondersteuning, hulp en/of zorg in de jeugdhulp
- C. *Voldoen aan de registratie-eisen.* Als de registratie-eisen zijn geformuleerd, het Kwaliteitsregister Jeugd hierop is ingericht en de professional zich kan registreren in het register, is het niet vanzelfsprekend dat alle professionals vanaf dat moment voldoen aan de gestelde eisen. De professionals moeten tijd en ruimte krijgen om te zorgen dat ze aan de registratie-eisen voldoen en de organisaties moeten de inzet van hun medewerkers daarop aan kunnen passen. Daarvoor zijn overgangsperiodes noodzakelijk.

6.1 Overgangsperiode¹⁹

In de Jeugdwet staan geen andere overgangstermijnen genoemd, anders dan dat jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen een periode van 1 jaar hebben waarin zij de tijd krijgen om de organisatie aan te passen aan de eisen van de norm van de verantwoorde werktoedeling. De veldpartijen hebben – in afstemming met de wetgever – een aantal overgangsperiodes hieraan toegevoegd, om de eis van registratie voor professionals op een HBO-functie of hoger ook uitvoerbaar te maken.

---

¹⁹ De overgangstermijnen gelden uitsluitend voor de professionals die zich per 1 januari 2015 nog niet kunnen registreren.

Jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers kunnen zich al registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd.

Fase 1 (t+1)²⁰ Vooraanmelding voor alle professionals die nu werkzaam zijn op een HBO-functie of hoger in de jeugdhulp en zich nog niet kunnen registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd.

Veel gemeenten stellen bij de inkoop en de toegang reeds de eis van werken met een geregistreerde professional, terwijl het merendeel van de professionals werkzaam in de jeugdhulp niet aan deze eis kan voldoen, omdat de mogelijkheid tot registratie er voor hen nog niet is. Dat kan leiden tot een ongelijk speelveld. Daarom wordt een termijn van 1 jaar gehanteerd waarbinnen professionals die werken op een HBO-functie en hoger in de jeugdhulp zich kunnen vooraanmelden voor een aantal basiseisen.

De professionals in deze vooraanmelding kunnen op dezelfde merites worden ingezet als de reeds geregistreerde professionals. Deze professionals kunnen door de gemeenten in dienst genomen of ingekocht worden. Dat betekent dat de werkgever werk kan toedelen aan deze aangemelde professional. Daarbij geldt te allen tijde (net als bij de geregistreerde) dat de werkgever werk toe deelt aan een (basis)-geregistreerde professional die ook geschikt en bekwaam is om de taak uit te voeren. Het is zaak om er voor te zorgen dat de administratieve lasten van deze vorm van registratie zeer beperkt blijven.

Hoe invulling wordt gegeven aan de vooraanmelding, wordt uitgewerkt in een gezamenlijk plan van aanpak.

Fase 2 (t+3)²¹ Inrichting registratie-eisen (o.a. beroepsprofiel, beroepseisen, beroepscode) voor alle professionals op een HBO-functie of hoger (in de toekomst) werkzaam in het jeugddomein (3 jaar)

Een groot aantal sectoren heeft al jaren gewerkt aan professionalisering. Registratie is daarbij nooit het uitgangspunt geweest. Nu dat wel aan de orde is, moet er nog het nodige ontwikkeld worden om er voor te zorgen dat professionals op een HBO-functie of hoger werkzaam in de jeugdhulp, ook geregistreerde professionals worden. Het kwaliteitsregister zal, in samenwerking met de beroepsverenigingen en brancheorganisaties, onder andere de bestaande beroepsprofielen moeten aanpassen of nieuwe beroepsprofielen moeten opstellen, waardoor registratie in het kwaliteitsregister jeugd voor deze beroepsbeoefenaren op termijn mogelijk kan worden. Daarvoor hebben VWS en de beroepsverenigingen en brancheorganisaties een termijn afgesproken. Deze overgangstermijn is ruimer dan eerder aangekondigd in het concept-Jeugdbesluit en is, naast de toegezegde financiële bijdrage van VWS, een belangrijk onderhandelingsresultaat van het onderhavige gezamenlijke traject.

De termijn om de registratie en de bijbehorende eisen op orde te krijgen, bedraagt 3 jaar. Binnen 3 jaar wordt het voor de professionals (HBO(+)-functie in jeugdhulp) duidelijk hoe beroepsprofielen, beroepseisen, (aanwezigheid en versterken van) beroepsorganisaties, (her)inrichten van Kamers, beroepscode en tuchtrecht er uit zien. Brancheorganisaties, beroepsverenigingen, een vertegenwoordiging van gemeenten en cliënten en het Kwaliteitsregister werken hieraan gezamenlijk.

Fase 3 (t+5) Voldoen aan de registratie-eisen als professional (5 jaar)

---

²⁰ T = 2015.

²¹ Opgemerkt moet worden dat jeugdzorgwerkers en de gedragswetenschappers in de jeugdhulp zich al kunnen registreren.

Er is een overgangsperiode van 5 jaar opgenomen voor de geregistreerde professional, die werkzaam is op een HBO-functie (of hoger) in de jeugdhulp, maar nog niet volledig voldoet aan de registratie-eisen. Na vijf jaar moet de professional voldoen aan de registratie-eisen (bijvoorbeeld via scholing). Voldoet de professional daaraan niet, dan komt hij niet voor herregistratie in aanmerking.

6.2 Evaluatie

Het Kwaliteitskader om de norm van de verantwoorde werktoedeling toe te passen is het resultaat van de samenwerking tussen betrokken veldpartijen en gemeenten. Zij vormt een belangrijke bouwsteen voor het fundament voor verdere professionalisering en kwaliteitsverbetering in het jeugddomein. Met dit document wordt invulling gegeven aan het Kwaliteitskader Jeugd. Het streven is om het Kwaliteitskader jeugd per 1 januari 2015 in te voeren. Daarmee stopt de samenwerking niet. In tegendeel: de invoering van het nieuwe jeugdstelsel, de beoogde transitie en transformatie vragen om méér dan alleen de operationalisering van de norm van verantwoorde werktoedeling.

Het jaar 2015 is een jaar van transitie en transformatie. Cliënten, professionals, aanbieders en gemeenten zullen in hun nieuwe rol en verantwoordelijkheid groeien. In deze dynamische context wordt de geoperationaliseerde norm van de verantwoorde werktoedeling ingevoerd. Cliëntvertegenwoordigers, brancheorganisaties, beroepsverenigingen en vertegenwoordigers van gemeenten hebben aangegeven dat het noodzakelijk is om ontvankelijk te blijven voor ontwikkelingen die het komende jaar plaatsvinden. Het ontwikkelde fundament wordt daarom het komende jaar (eind 2015) *gezamenlijk* geëvalueerd, geanalyseerd en zo nodig aangescherpt of verduidelijkt, zodanig dat per 1 januari 2016 een herijkte versie kan worden ingevoerd.

6.2.1 Leren en reflecteren in 2015

Het leveren van verantwoorde hulp is niet nieuw. Dat is reeds geborgd in de Kwaliteitswet zorginstellingen. Dat geldt niet vanzelfsprekend voor de invoering van de norm van de verantwoorde werktoedeling. De eis van beroepsregistratie, het werken met beroepscodes en tuchtrecht is niet voor alle professionals en werkgevers een vanzelfsprekendheid. Ook de gemeenten – die een volledige nieuwe verantwoordelijkheid krijgen met de komst van de Jeugdwet per 1 januari 2015 – zijn niet gewend om te werken met de norm van de verantwoorde werktoedeling en alles wat daarbij komt kijken.

De wijze waarop operationalisering van de norm is vormgegeven, (zie hoofdstuk 4), is een eerste belangrijke uitwerking en geldt vanaf 1 januari 2015. Echter de implementatie hiervan vindt plaats in een dynamische en veranderende context. Kinderziektes, nieuwe ervaringen en onverwachte (positieve en negatieve) ontwikkelingen zijn niet uitgesloten. Een belangrijk onderdeel van het monitorings- en evaluatieproces van het komende jaar is daarom ook dat alle betrokken partijen – elk met hun eigen rol en verantwoordelijkheid in het nieuwe stelsel – ontvankelijk zijn voor elkaars leer- en reflecteerproces. Door gezamenlijk te leren van wat er zich aandient, kan de norm verder worden aangescherpt en kan kwaliteit worden bevorderd. Aan de inspectie wordt ook gevraagd om samen met de betrokken partijen te evalueren en te leren van de situaties die zich (onverwacht) voordoen. Ook in relatie tot het tuchtrecht.

7 Vervolg: voorbij de norm van verantwoorde werktoedeling

7.1 Opdrachten 2015

In dit hoofdstuk worden kort de opdrachten voor 2015 geformuleerd. In een apart plan van aanpak, dat met dit rapport in december wordt aangeboden aan de Staatssecretarissen van VWS en V&J, wordt de aanpak van de opdrachten voor 2015 verder uitgewerkt.

De opdracht voor 2015 is drieledig:

A. Bevorderen professionalisering en kwaliteit van de beroepsbeoefenaar dat verder gaat dan de norm van de verantwoorde werktoedeling, in samenhang met het sociale domein en de herziening van de langdurige zorg.

Vele partijen hebben het afgelopen jaar aangegeven dat het – gezien de brede ontwikkelingen in het sociale domein en de langdurige zorg – niet logisch is om professionalisering in het jeugdhulpdomein te isoleren van de andere aanpalende domeinen. De betrokken partijen zullen daarom in een plan van aanpak zichtbaar maken op welke wijze de verbinding wordt gelegd met de andere domeinen. Hiervoor ontwikkelen de betrokken partijen een gezamenlijke werkagenda Professionalisering en Kwaliteitsbevordering, vanuit het oogpunt van de beroepsbeoefenaar. Deze werkagenda verbindt en verrijkt de belangrijkste prioriteiten vanuit de invalshoek van professionalisering waarin de veldpartijen *gezamenlijk* een verantwoordelijkheid hebben. Deze werkagenda gaat verder dan de norm van de verantwoorde werktoedeling, heeft in principe de focus op professionalisering in den brede (niet gericht op registratie) en wordt in samenhang met het sociale domein en de herziening van de langdurige zorg ontwikkeld. De verdere uitwerking en ontwikkeling van de gemeenschappelijke basis (hoofdstuk 3), is in de werkagenda een centraal onderwerp.

B. Evaluatie van dit Kwaliteitskader, resulterend in een nieuwe versie voor 2016.

De betrokken cliëntvertegenwoordigers, brancheorganisaties, beroepsverenigingen en vertegenwoordigers van gemeenten evalueren gezamenlijk de wijze waarop de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk wordt toegepast en formuleren gezamenlijk een aangepast Kwaliteitskader voor 2016. Daarnaast zullen er jaarlijks herijkingen van het Kwaliteitskader plaatsvinden. Om gezamenlijk het Kwaliteitskader te kunnen evalueren wordt in de loop van 2015 door de betrokkenen een toetsingskader opgesteld waarin de belangrijkste doelen en aandachtspunten voor de werking van de norm worden opgenomen.

C. Realisatie van basiseisen voor professionals op een HBO-functie of hoger werkzaam in de jeugdhulp. Gezamenlijke invulling en vormgeving van registratie voor professionals op een HBO-functie of hoger werkzaam in de jeugdhulp.

In de overgangsperiodes wordt duidelijk gemaakt dat er voor brancheorganisaties en beroepsverenigingen enige ruimte is om gezamenlijk te werken aan registratie-eisen, beroepsprofielen en beroepscode. Echter des te langer de overgangsperiode duurt des te meer druk er komt te staan op het creëren van een gelijk speelveld tussen professionals werkzaam in de jeugdhulp. Brancheorganisaties en beroepsverenigingen zullen daarom gezamenlijk enerzijds werken aan basiseisen en vooraanmelding op zeer korte termijn en

anderzijds aan volledige beroepsprofielen, -codes en registratie-eisen binnen 3 jaar²². In 2015 moeten in elk geval de basiseisen zijn geformuleerd en moeten alle *nog te registreren professionals* (werkzaam op HBO-functie of hoger in de jeugdhulp) vooraangemeld zijn. Dat vraagt een intensief gezamenlijk traject voor 2015. Ook de betrokkenheid van VWS en het Kwaliteitsregister Jeugd is in deze opdracht onontbeerlijk.

7.2 Registratie (ad C)

De meeste aandacht in dit hoofdstuk gaat uit naar opdracht C *toekomstige registratie van professionals op en HBO-functie of hoger werkzaam in de jeugdhulp*. Het operationaliseren van de norm geeft werkgevers en gemeenten handvatten om te voldoen aan de eisen die de Jeugdwet stelt en geeft houvast voor situaties waarin een niet-geregistreerd professional nuttig dan wel noodzakelijk is. Wel blijft het uitgangspunt van de norm *geregistreeerde professionals*. Op dit moment kunnen uitsluitend jeugdzorgmedewerkers, psychologen en orthopedagogen zich registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd. Daarnaast voldoen de nu reeds in het BIG-register, artikel 3, geregistreeerde professionals (als arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog of psychotherapeut) aan de norm. Alle andere beroepen en professionals, werkzaam in het jeugddomein, kunnen zich (nog) niet registreren en voldoen daarmee (nog) niet aan de norm van de verantwoorde werktoedeling.

In hoofdstuk 6 wordt de overgangsperiode uiteengezet, waaruit blijkt dat *nog te registreren professionals* vallend onder de norm, de nodige tijd en ruimte krijgen om de registratiemogelijkheden in te richten (in het kwaliteitsregister Jeugd) en te voldoen aan de registratie-eisen. Echter dan nog blijft er een ongelijk speelveld ontstaan. In de beeldvorming bij gemeenten kan het risico ontstaan dat er geen verantwoorde hulp wordt geboden als een werkgever een professional inzet die nu (nog) niet geregistreerd is. Dit is niet het geval.

Het betreft professionals, die onder andere werkzaam zijn als maatschappelijk werker, jongerenwerker en professionals werkzaam in de gehandicaptensector op een HBO-functie (en hoger) in de jeugdhulp. In de gehandicaptensector, maatschappelijk werk, J-GGZ en de thuisverpleging wordt al jarenlang gewerkt aan kwaliteitsbevordering en professionalisering. Echter, er is nooit voor gekozen om dit te borgen in een registratievereiste. Met de norm van de verantwoorde werktoedeling in de nieuwe Jeugdwet, lopen deze partijen achter op de professionals die zich wel kunnen registreren in BIG of Kwaliteitsregister Jeugd.

Dit heeft bij de brancheorganisaties MOgroep, VGN, GGZ Nederland en ActiZ geleid tot het voornemen om alle professionals werkzaam op een HBO, HBO+, WO en WO+ functie werkzaam in de jeugdhulp, te registreren. Samen met de beroepsverenigingen en de andere brancheorganisaties (waaronder Jeugdzorg Nederland) wordt gestart met het formuleren van basiseisen van elke professional die zich wil registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd.

7.3 Reikwijdte

De bedoeling is om de professionals die nu werkzaam zijn op een HBO-functie (of hoger) in de jeugdhulpsector *gefaseerd* te registreren. Dat betekent dat er een selectie wordt gemaakt van professionals die per 1 januari 2016 zich kunnen vooraanmelden en

---

²² Opgemerkt moet worden dat de jeugdzorgwerker en de gedragswetenschappers in de jeugdzorg zich al kunnen registreren.

professionals die daarna volgen. De prioriteit gaat daarbij nu uit naar professionals op een HBO-functie en hoger werkzaam in de GGZ, VG en Welzijnssector die bij intrede van de nieuwe Jeugdwet (ook) werkzaamheden uitvoeren die onder Jeugdhulp vallen. Het traject wordt gestart met de professionals die nu werkzaam zijn in de jeugdhulp.

De informatie om te achterhalen om hoeveel professionals het gaat, was niet meteen voorhanden. Daarom heeft de Stuurgroep een onderzoek laten uitvoeren naar de reikwijdte van het Jeugddomein en de professionals die hierbinnen werkzaam zijn. In de fase van basisregistratie gaat het in eerste instantie om circa 10.000 professionals. Als er sprake is van volledige registratie betreft het drievoudige (namelijk 30.000 professionals in totaal, additioneel 20.000). In de eerste fase wordt geconcentreerd op de professionals die nu reeds werkzaamheden vervullen in de jeugdhulp. In de tweede fase betreft het professionals die nu (nog) niet werken in de jeugdhulp, maar gezien de ontwikkelingen in de toegang en de brede jeugdhulp het best mogelijk is dat zij straks wel werkzaamheden moeten uitvoeren die vallen onder jeugdhulp. Het gaat om onder meer de maatschappelijk werkers en de GGZ-agogen. Om te voorkomen dat er ongewenste schotten komen binnen beroepsgroepen (bijvoorbeeld binnen maatschappelijk werkers) zal in het plan van aanpak voor het vervolg uitgewerkt worden hoe met de verschillende groepen in de verschillende fasen wordt omgegaan.

7.4 Randvoorwaarde: sterke brancheorganisaties en beroepsverenigingen

Voor de professionals die in de toekomst geregistreerd moeten worden, geldt niet de vanzelfsprekendheid van een beroepsprofiel en een beroepsorganisatie. De branche waarbinnen deze professionals werkzaam zijn, heeft vaak een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van de professionals. Er is een schat aan kwaliteitseisen en competentieprofielen, maar die zijn niet één op één terug te herleiden naar een beroep. Daarmee spelen de beroepsorganisaties ook geen dominante rol bij deze professionals. Er is vaak een verbinding met de vakbonden, maar professionals zijn nauwelijks lid van een beroepsorganisatie.

Om enerzijds te kunnen voldoen aan de verantwoordelijkheid van aanbieders om verantwoorde hulp te leveren en anderzijds inhoud te geven aan registratie is het van belang dat sterke brancheorganisaties en sterke beroepsorganisaties gezamenlijk de verantwoordelijkheid krijgen om de opdracht te vervullen. Beiden gaan voor kwaliteit en een leven lang leren, maar inhoud, werkwijze en kostenperspectief kunnen verschillen. Daarmee is het noodzakelijk om goede *countervailing powers* tussen beroeps-, branche-, cliëntenorganisaties en gemeenten te hebben zodanig dat effectieve, efficiënte en toepasbare kwaliteitsbevordering plaatsvindt.

De brancheorganisaties hebben een natuurlijke positie. De beroepsorganisaties hebben dat nog niet voor deze professionals. Zij zullen versterkt moeten worden om goede *countervailing powers* te organiseren.

8 Q & A's

8.1 Begrippen en termen

Q1: In het besluit Jeugdwet staat vermeld dat de norm van de verantwoorde werktoedeling van toepassing is op *toeleiding naar, advisering over en bepaling van de aangewezen voorziening*. De begrippen *toeleiding naar* en *bepaling van* zijn opgenomen in de indicatoren voor de inzet van een *geregistreerd* professional. Hoe wordt omgegaan met het begrip *advisering over*?

A1: Veel professionals in de jeugdhulp hebben een adviserende rol. Daarom is het van belang om expliciet te maken in welke situaties en in welke context adviseren plaatsvindt en wie daarin dan een verantwoordelijkheid heeft.

De begrippen *toeleiding naar, adviseren over en bepaling van* geven de activiteiten weer, die horen bij het proces om de vraag naar jeugdhulp te verhelderen en te kunnen beslissen of en zo ja, welke jeugdhulp nodig is. Deze activiteiten tezamen vormen de toegang tot de jeugdhulp. Het begrip *advisering over* heeft hier dus betrekking op het geven van deskundig advies over *welke* jeugdhulp nodig is. In deze context is het een taak die moet worden toebedeeld aan geregistreeerde vakbekwame professionals. Niet geregistreeerde vakbekwame professionals kunnen in de context van de uitvoering van het werk wel adviseren of adviezen geven. Dit staat vermeld in de lijst met indicatoren voor niet-geregistreeerde professionals als *advies over de werkwijze en uitvoering* (daar waar de cliëntgerelateerde indicatoren dit ook toelaat; anders in combinatie met een geregistreeerde professional, zie paragraaf 4.3)

Q2: Waarom is de norm van de verantwoorde werktoedeling van toepassing op het toeleiden naar, adviseren over en bepalen van de aangewezen voorziening (de toegang tot jeugdhulp)?

A2: Het proces van vraagverheldering in de toegang, alsmede het kunnen geven van adviezen aan professionals en het beslissen of en zo ja, welke jeugdhulp nodig is, vergt vakbekwaamheid en deskundigheid. Professionals moeten een oordeel vormen over de situatie en over de problemen van de jeugdige en zijn ouders en moeten veiligheidsrisico's kunnen inschatten. Ook moeten zij kunnen inschatten welke deskundige de jeugdige en zijn ouders het best kan helpen of moeten zij zo nodig de Raad voor de Kinderbescherming kunnen inschakelen.

Q3: De wetgever heeft bepaald dat de Jeugdwet een *lex specialis* is die voor gaat op andere wetten zoals de Wmo en de Wet Langdurige Zorg. Wat betekent dit?

A3: Het betekent dat iedere professional die jeugdhulp verleent, onder de norm van de verantwoorde werktoedeling van de Jeugdwet valt. Ook al is dat maar voor 10% van zijn of haar tijd. Deze professional dient dan ook geregistreeerd te zijn als hij werkzaamheden uitvoert in een context, waarvoor volgens dit Kwaliteitskader voor het toepassen van de norm verantwoorde werktoedeling een geregistreeerd professional moet worden ingezet. Tenzij de werkgever aannemelijk kan maken dat hiervan afgeweken kan worden.

Q4: Hoe verhouden de kwaliteitseisen vanuit de Jeugdwet en de kwaliteitseisen Wmo zich tot elkaar?

A4: De Jeugdwet en de Wmo kennen verschillende kwaliteitseisen. De Jeugdwet heeft landelijk geldende kwaliteitseisen voor gemeenten en jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. Onder andere de norm van de verantwoorde werktoedeling. De Wmo geeft enkele algemene kwaliteitseisen voor aanbieders. Gemeenten zijn integraal verantwoordelijk voor de kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning. Er is geen landelijk geldende kwaliteitsstandaard. Inmiddels is een basisset kwaliteitseisen beschikbaar gesteld voor gemeenten dat is ontwikkeld in samenwerking met brancheorganisaties, cliëntenvertegenwoordigers en gemeenten, dat bruikbaar is voor alle Wmo-ondersteuning niet zijnde hulpmiddelen.

Q5: Is het voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling van belang of er gewerkt wordt in het kader van preventie of jeugdhulp?

A5: Nee, voor de toepassing van de norm is dit niet van belang. Preventie en jeugdhulp zijn in de Jeugdwet ruim gedefinieerd en derhalve niet scherp afgebakend. De definities geven geen rechtstreeks houvast hoe de norm van de verantwoorde werktoedeling moet worden toegepast. In dit Kwaliteitskader zijn geen afgebakende definities geformuleerd van jeugdhulp en/of preventie, omdat een dergelijke afbakening de beleidsvrijheid van gemeenten kan belemmeren. Om toch duidelijkheid te creëren voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling is in dit Kwaliteitskader uitgegaan van functionaliteiten: de combinaties van handelingen, omstandigheden, activiteiten, taken en verantwoordelijkheden die voorkomen bij de uitvoering van jeugdhulp en die bepalen of de inzet van een geregistreerde professional noodzakelijk is. De professional die een taak in een bepaalde situatie uitvoert, die in het Kwaliteitskader voor toepassing van de norm is aangemerkt als een taak (in combinatie met een situatie) voor een geregistreerde professional zal aan de registratie-eis moeten voldoen.

8.2 Jeugdwet en sociale teams

Q6: Betekent het feit dat de norm van de verantwoorde werktoedeling van toepassing is op het toeleiden naar, adviseren over en de bepaling van jeugdhulp, dat alle professionals in een (wijk)team geregistreerde professionals moeten zijn?

A6: Als voor de werkzaamheden, volgens dit Kwaliteitskader voor het toepassen van de norm verantwoorde werktoedeling, een geregistreerd vakbekwame professional moet worden ingezet, dan dient de professional geregistreerd te zijn. Hiervan kan ook in een wijkteam alleen worden afgeweken als aannemelijk wordt gemaakt dat uitvoering van deze taken door een niet-geregistreerde professional niet afdoet aan de kwaliteit of dat zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit. Een andere mogelijkheid is dat een niet-geregistreerde vakbekwame professional in combinatie met of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde vakbekwame professional werkt. In dit Kwaliteitskader worden randvoorwaarden genoemd waaraan zowel geregistreerde als niet-geregistreerde professionals aan moeten voldoen als taken in combinatie met of onder verantwoordelijkheid van de geregistreerde professional worden uitgevoerd (zie paragraaf 4.3).

Q7: Moeten professionals die een MBO functie hebben zich registreren in het kader van de Jeugdwet?

A7: Nee, professionals met een MBO-functie werkzaam in de jeugdhulp hoeven zich niet te registreren. Hiertoe wordt vooralsnog geen mogelijkheid gecreëerd in het Kwaliteitsregister jeugd. Professionals op een MBO-functie kunnen ingezet worden conform het Kwaliteitskader voor het toepassen van de norm verantwoorde werktoedeling. Alleen professionals die jeugdhulp verlenen met een HBO functie of hoger zullen zich moeten gaan registreren.

In het plan van aanpak voor het vervolg wordt aandacht besteed aan de verdere professionalisering en de positie van professionals op een MBO-functie in de jeugdhulp.

Q8: Als een HBO opgeleide professional werkzaam is in een setting waarbij de complexiteit en ernst van de problematiek en de context zodanig is dat een niet geregistreerde vakbekwame professional ingezet kan worden, moet dan de HBO opgeleide professional zich toch laten registreren?

A8: Het uitgangspunt is de *functie* waarop een professional werkzaam is. Uitsluitend professionals werkzaam op een HBO-functie (of hoger) zullen zich in de toekomst moeten registreren. Als een HBO opgeleide professional werkzaam is op een MBO-functie, is registratie niet noodzakelijk.

Daarnaast hangt het af van de taken, verantwoordelijkheden en activiteiten die deze HBO-opgeleide professional uitvoert. Bij de beoordeling of een geregistreerde of een niet geregistreerde vakbekwame professional ingezet moet worden, moeten 2 stappen worden gezet. Stap 1 is het beoordelen van de cliëntgerelateerde indicatoren waarbij de complexiteit en ernst van de situatie en de context wordt beoordeeld. En stap 2 is de beoordeling van de professiegebonden indicatoren waarbij wordt gekeken naar de uitvoering van taken, verantwoordelijkheden en activiteiten. Het schema in dit Kwaliteitskader (hoofdstuk 4) geeft aan in welke combinaties van indicatoren een geregistreerde professional noodzakelijk is en wanneer een niet-geregistreerde professional mogelijk is.

Q9: Moet een professional die voor meer dan 90% taken, verantwoordelijkheden en handelingen uitvoert die gerelateerd zijn aan de Wmo en slechts 10% jeugdhulp, zich ook registreren?

A9: Iedere professional, die volgens dit Kwaliteitskader, gelet op de aard van de taak, verantwoordelijkheid, handeling (werkzaamheden) of cliëntsituatie werkzaamheden uitvoert die valt onder de inzet van een geregistreerde vakbekwame professional, moet zich laten registreren. Ook al voert de professional maar voor 10% van zijn of haar tijd die werkzaamheden uit. Geregistreerde professionals zijn werkzaam op een HBO-functie of hoger.

Q10: In een wijkteam werken verschillende professionals waaronder een verpleegkundige. Zij is BIG artikel 3 geregistreerd. Moet zij zich ook laten registreren in het kader van de Jeugdwet?

A10: Nee, de BIG artikel 3 beroepen arts, verpleegkundige, GZ psycholoog en psychotherapeut worden in het kader van de Jeugdwet gezien als geregistreerd professional. Zij hoeven dus, naast hun BIG artikel 3 registratie niet op nog een andere plek geregistreerd te worden.

Q11: In een wijkteam werkt een schoolmaatschappelijk werker, een jeugdzorgwerker, een opbouwwerker, een jongerenwerker, een kinderwerker, een wijkagent en een sportbuurtwerker. Ze richten zich vooral op preventie maar verlenen ook soms jeugdhulp aan jongeren. Moeten zij zich registreren?

A11: Of deze professionals zich moeten registreren, hangt af van de cliëntsituatie en de werkzaamheden die zij verrichten: als voor de werkzaamheden, volgens het Kwaliteitskader voor het toepassen van de norm verantwoorde werktoedeling een geregistreerd vakbekwame professional moet worden ingezet, dan dient de professional geregistreerd te zijn. Hiervan kan alleen worden afgeweken als aannemelijk wordt gemaakt dat de uitvoering van deze taken door een niet-geregistreerde professional niet afdoet aan de kwaliteit of dat zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit. Een andere mogelijkheid is dat een niet-geregistreerde vakbekwame professional in combinatie met of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde professional werkt.

Q12: De situatie van de jeugdige en zijn ouders verandert voortdurend. Deze kan verbeteren, verslechteren of nog niet duidelijk zijn. Hoe zorgt de aanbieder ervoor dat hij in verschillende steeds wisselende situaties toch blijft voldoen aan de norm van de verantwoorde werktoedeling?

A12: De jeugdhulpaanbieder moet de organisatie van de jeugdhulp zo hebben ingericht dat er voldoende waarborgen zijn dat er verantwoorde zorg wordt geleverd en volgens de norm van de verantwoorde werktoedeling wordt gewerkt.

Bij het veranderen van de situatie van de jeugdige en zijn ouders, zal via evaluatie bepaald moeten worden of in de nieuwe cliëntsituatie een geregistreerde professional ingezet moet worden of dat er werkzaamheden moeten worden ingezet die zijn opgenomen in het Kwaliteitskader voor het toepassen van de norm van verantwoorde werktoedeling. De aard van de taak, verantwoordelijkheid, handeling en de cliëntsituatie bepalen t de noodzaak voor de inzet van een geregistreerd professional. Als voor de werkzaamheden, volgens dit Kwaliteitskader een geregistreerd vakbekwame professional moet worden ingezet, dan dient de professional geregistreerd te zijn.

Q13: Als een cliënt met zijn sociale netwerk en of familie een familiegroepsplan maakt en daarbij wordt duidelijk dat er professionele jeugdhulp nodig is, wie kan dan beslissen over de inzet daarvan?

A13: Als bij het maken van een familiegroepsplan geconcludeerd wordt dat professionele jeugdhulp ingeschakeld moet worden, dient de familie in overleg met een geregistreerde professional te beslissen wat voor soort hulp er nodig is.

Q14: Wat kan de gemeente in de rol van inkoper van jeugdhulp voor de overgangperiode wel en niet eisen voor wat betreft die inzet van geregistreerde professionals?

A14: Het Besluit Jeugdwet kent overgangsrecht voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling. Gemeenten kunnen niet afwijken van deze bepalingen. Veel gemeenten stellen bij de inkoop en de toegang reeds de eis van werken met een

geregistreerde professional, terwijl het merendeel van de professionals werkzaam in de jeugdhulp niet aan deze eis kan voldoen, omdat de mogelijkheid tot registratie er voor hen nog niet is ²³. Dat kan leiden tot een ongelijk speelveld. Daarom wordt een termijn van 1 jaar gehanteerd waarbinnen professionals die werken op een HBO-functie en hoger in de jeugdhulp zich kunnen vooraanmelden voor een aantal basiseisen.

De professionals in deze vooraanmelding kunnen op dezelfde merites worden ingezet als de reeds geregistreerde professionals. Deze professionals kunnen door de gemeenten in dienst genomen of ingekocht worden. Dat betekent dat de werkgever werk kan toedelen aan deze aangemelde professional. Daarbij geldt te allen tijde (net als bij de geregistreerde) dat de werkgever werk toe deelt aan een (basis)-geregistreerde professional die ook geschikt en bekwaam is om de taak uit te voeren.

Q15: Wie kan worden aangesproken op een verantwoorde toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling?

A15: Volgens de Jeugdwet ligt de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling bij de jeugdhulpaanbieder, gecertificeerde instelling of bij de gemeente. Een jeugdhulpaanbieder kan een organisatie zijn met personeel, maar kan ook een zelfstandig werkende professional zijn. De gemeente is verantwoordelijk voor zover het gaat om eigen personeel dat zich bezig houdt met de toeleiding naar, advisering over en bepaling van jeugdhulp.

Bij een (sociaal) wijkteam zal helder moeten worden welke jeugdhulpaanbieder (s) de werkgever is of zijn van de betreffende professionals. In een dergelijke situatie kunnen meerdere jeugdhulpaanbieders verantwoordelijk zijn voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling. De jeugdhulpaanbieders zijn immers verantwoordelijke voor het toedelen van werk.

Q16: Hoe werkt de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk als het gaat om PGB houders (deze cliënten kopen zelf hulp in)?

A16: Dat hangt af van de werkzaamheden (in omstandigheden) dat door middel van het PGB mogelijk wordt gemaakt en door wie de hulp wordt verleend. Professionele hulpverleners zijn gebonden aan de norm van de verantwoorde werktoedeling, ook bij een PGB. Wordt de hulp verleend door mensen in de sociale omgeving van de jeugdige en zijn ouders, dan is de norm van de verantwoorde werktoedeling niet van toepassing. Tot de sociale omgeving worden personen gerekend uit de huiselijke kring en andere personen met wie iemand een sociale relatie onderhoudt. Bij deze laatste groep kan gedacht worden aan familieleden die niet in hetzelfde huis wonen, burens, vrienden, kennissen, etc.

Q17: Hoe werkt de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk als het gaat om vrijgevestigde hulpverleners (ZZP-ers)?

---

²³ Opgemerkt moet worden dat de jeugdzorgwerker en de gedragswetenschappers in de jeugdhulp zich al vanaf 2013 kunnen registreren.

A17: Vrijgevestigde hulpverleners die zelfstandig praktijk voeren zijn professionele hulpverleners, die ook jeugdhulpaanbieder zijn. Voor hen geldt de norm van de verantwoorde werktoedeling.

8.3 (Inzet) geregistreeerde versus niet-geregistreeerde professional

Q18: Moet een professional lid zijn van een beroepsvereniging om geregistreerd te kunnen worden?

A18: Nee, zowel voor registratie in het Kwaliteitsregister Jeugd als voor registratie in het BIG register is het geen eis dat de beroepsbeoefenaar ook lid is van een beroepsvereniging.

Q19: Dienen paramedici, geregistreerd onder artikel 34 van de Wet BIG, en vaktherapeuten, ingeschreven te worden in het Kwaliteitsregister Jeugd?

A19: Nee, paramedici en vaktherapeuten hoeven zich niet te registreren in het kwaliteitsregister jeugd. Voor beide beroepsgroepen geldt dat zij een eigen specialisme hebben en ingezet kunnen worden voor het verlenen van zorg, hulp en ondersteuning aan jeugdigen op basis van de *tenzij bepaling* in de Jeugdwet. In de Jeugdwet staat opgenomen dat om twee soorten redenen de *tenzij* regeling kan worden toegepast: als aannemelijk gemaakt kan worden dat toedeling van het werk aan een niet-geregistreeerde professional *niet afdoet aan de kwaliteit* of zelfs *noodzakelijk* is voor de kwaliteit.

Q20: In jeugdhulporganisaties worden regelmatig taken uitgevoerd door vrijwilligers. Hoe is dit geregeld in het kader van de norm van de verantwoorde werktoedeling?

A20: . De Jeugdwet stimuleert de inzet van de sociale omgeving rond de jeugdige en zijn ouders. Voor leden uit het sociale netwerk is de norm van de verantwoordelijke werktoedeling niet van toepassing. Deze norm geldt alleen voor de inzet van professionele hulpverleners.

8.4 In combinatie met en onder verantwoordelijkheid van

Q21: Een niet-geregistreeerd professional werkt in met combinatie of onder verantwoordelijkheid van een geregistreeerd professional en er vindt een groot incident plaats als gevolg van het handelen van de niet-geregistreeerde professional. Wie is verantwoordelijk?

A21: Elke professional is verantwoordelijk (inhoudelijk) voor zijn eigen handelen of hij nu geregistreeerd is of niet. Aanbieders zijn verantwoordelijk (in de lijn) voor wat binnen de instelling gebeurt. Zij moeten immers zorgen dat verantwoorde hulp wordt geboden. Als een geregistreeerde een andere (wel of niet geregistreeerde) professional laat meewerken aan de uitvoering van zijn taak, moet hij laten zien dat hij zich ervan vergewist heeft, dat die professional voldoende bekwaam is om de taak uit te voeren. De geregistreeerde is daarop aanspreekbaar. Werkt een professional in combinatie met of onder verantwoordelijkheid van een (geregistreeerde) professional dan heeft hij ook de plicht om aan te geven als de opdracht niet helder is, meer instructie nodig heeft of als hij zich onvoldoende bekwaam voelt voor de uitoefening van de werkzaamheden die aan hem toebedeeld worden. In

paragraaf 4.3 worden eisen en randvoorwaarden genoemd waaraan moet worden voldaan in deze onder verantwoordelijkheidsconstructie.

Q22: In een team werken geregistreerde en niet geregistreerde professionals samen. Moet er nog sprake zijn van een bepaalde verdeelsleutel? Dus hoeveel geregistreerden moeten er in een team?

A22: Er is geen vaste verdeelsleutel. Iedere aanbieder van jeugdhulp zal dit zelf moeten inschatten. De combinatie van 'professional gerelateerde parameters' en 'cliënt gerelateerde parameters' bepaalt welke vakbekwaamheid en professionaliteit in een team nodig is.

8.5 Cliënten en kwaliteit van jeugdhulp en de norm van de verantwoorde werktoedeling

Q23: Wat is voor cliënten van belang als het gaat om professionals die jeugdhulp verlenen?

A23: Voor jeugdigen en ouders is het van belang dat de professional (al dan niet geregistreerd) die jeugdhulp verleent:

- Integraal werkt (kijkt naar meerdere leefgebieden), de jeugdige beziet in zijn/haar context en de sociale omgeving (ouders/opvoeders/gezin) betreft.
- De jongere ondersteunt in het verkrijgen van een plek in de maatschappij
- Is opgeleid en vakbekwaam is voor de hulp die wordt verleend.
- Goed kan omgaan met de jeugdige en zijn ouders. Dit is voor jeugdigen en ouders van groot belang. De professional benadert de cliënt op een persoonlijke manier, neemt de jeugdige (en zijn ouders) serieus, is betrokken bij en staat klaar voor de jeugdige en zijn ouders denkt met hen mee, kijkt naar individuele behoeften en praat niet 'over' maar 'met' de jeugdige en zijn ouders. De professional heeft een transparante houding en durft zich kwetsbaar op te stellen en werkt aan een vertrouwensband met de jeugdige en zijn ouders. Veel van deze aspecten zijn opgenomen in of vormt een uitwerking van de gemeenschappelijke basis (zie hoofdstuk 3)

Q24: Wat is voor cliënten van belang als het gaat om toedeling van werk aan professionals?

A24:

- Het 'specialisme' van de professional dient aan te sluiten bij de situatie van de jeugdige en zijn ouders. Met andere woorden: niet elke geregistreerde kan ingezet worden op elke hulpvraag
- Er is een klik tussen de professional en de jeugdige en zijn ouders
- De professional sluit aan/kan aansluiten bij de hulpvraag en het niveau van de jeugdige en zijn ouders
- In acht dient te worden genomen dat een geregistreerde professional niet een 'betere' professional is dan een niet geregistreerde professional.
- Van belang is dat er niet (onnodig) gewisseld wordt van professionals.

Bijlage 1 Werkwijze

Projectstructuur

De projectstructuur bestaat uit verschillende spelers:

- De Ministeries van VWS en V&J en de VNG zijn gezamenlijk **opdrachtgever** voor een **stuurgroep** op bestuurlijk niveau. De stuurgroep wordt gevoed door een **projectgroep**; het meest inhoudelijke gremium
- De stuurgroep wordt voorgezeten door een **onafhankelijk voorzitter**. Daarnaast is er een **projectsecretaris**, die tevens voorzitter is van de projectgroep en die een sleutelrol heeft in het verbinden van de verschillende gremia
- Het **projectsecretariaat** ondersteunt de projectgroep, faciliteert de bijeenkomsten van de begeleidingscommissies en andere werksessies en bereidt de bijeenkomsten van de stuurgroep voor
- Daarnaast is er een **begeleidingscommissie** en is er sprake van verschillende **werk- en informatiesessies** voor diverse groepen partijen: gemeenten en aanbieders, beroepsverenigingen en cliënten.

Deelnemers

In deze paragraaf worden de leden van de diverse gremia weergegeven.

Stuurgroep

De stuurgroep is tussen april en november ongeveer eens in de zes weken bijeengekomen.

Organisatie	Naam
Onafhankelijk voorzitter	Marco Florijn
Projectsecretaris	Anouk Op het Veld (AEF)

Organisatie / branche	Naam
Yulius / GGZ branche	Jan Menting
MO groep / W&MD branche	Aly van Beek
Altra / Jeugdzorg branche vanaf september 2014:	Ella Kalsbeek
Parlan / Jeugdzorg branche	Els Rienstra
VGN / Gehandicaptenbranche	Hans Schirmbeck
VNG	José Manshanden
Beroepsverenigingen	Lies Schilder
LOC	Marthijn Laterveer

Waarnemers:

Organisatie	Naam	Mede namens
Ministerie van VWS	Bonita Kleefkens	-
Inspectie Jeugdzorg	Kees Reedijk	Inspectie voor de Gezondheidszorg

Geïnformeerden

Organisatie	Naam
Ministerie van VWS	Youp van Zorge
Ministerie van VWS	Monique Limpens
VNG	Astrid Jansen
Gemeente Utrecht	Marlies Kennis
Ministerie V&J	Atie de Vrij

Projectgroep

De projectgroep kwam van april tot en met augustus een keer per twee weken bijeen, vanaf september vaak een keer per week.

Organisatie	Naam
<i>Brancheorganisaties</i>	
ActiZ	Inge Steinbuch
Jeugdzorg Nederland	Ylva van den Hengel
MOgroep	Edwin Luttk
VGN	Maartje van der Rijt
GGZ Nederland	Joost Kamoschinski
<i>Beroepsverenigingen</i>	
Sociaal	Lydia Erlings (NVMW)
Medisch	Tinneke Beirens (AJN)
Gedragwetenschappelijk	Wilma Lozowski (NIP)
<i>Overig</i>	
VNG	Yvonne Grooten

Geïnformeerden

Organisatie	Naam	Mede namens
RvdK/DJI	Steven Sutton / Catherina Koedijk	Andere justitieorganisaties, namelijk: Stichting Halt, JJI's stichting Nidos

Projectsecretariaat

Het projectsecretariaat kwam tussen april en november 2014 wekelijks bijeen. Leden van het projectsecretariaat waren (vaak) ook aanwezig bij de bijeenkomsten van de projectgroep en of stuurgroep.

Organisatie	Naam
AEF	Anouk Op het Veld
	Anne de Brouwer
Nji	Marianne Berger
Movisie	Harry Hens
	Sonja Liefhebber

Begeleidingscommissie en werkgroepen

De begeleidingscommissie is tussen april en november vier keer bijeengekomen. Ook zijn er een aantal werkgroepen georganiseerd, voor bijvoorbeeld aanbieders van jeugdhulp en beroepsverenigingen. Onderstaande personen zijn in een van deze of een aantal gremia betrokken geweest.

Organisatie	Naam
<i>Brancheorganisaties en aanbieders</i>	
ActiZ	Frank Bluiminck Inge Steinbuch Jacqueline de Vries
Combinatie Jeugdzorg	Liesbeth van Hoof
GGZ Nederland	Djiewke Verseput
EDventure	Denis Koets
Federatie Opvang	Johan Gortworst Lety Joris
FIER	Anke van Dijke
GGD Nederland	Guus Krähe Tosca Hummeling
Intermetzo	Lideke Schuller
Koraal Groep	Victor Huijds
MIKA Thuiscoach	Gusta Kragting
MEE Nederland	Matthijs Veldt
MOgroep	Marcel Mathijssen Ernst Radius
Sherpa	Annet van Ginkel
VGN	Hans Timmerman
Vitis Welzijn	Ineke van Weezel

<i>Beroepsverenigingen</i>	
BOKA	Leontine Bakker
BMJ	Wim Kuiper Alice Faber Roy Boere
BV Jong	Niko de Groot
FVB	Irene Rentenaar Sander Fauth
Karakter	Frans Joris Esmeijer
LHV	Jelly Hogendorp
LVE	Dick Nieuwpoort
NIP	Britt van Beek Flip Dronkers
NHG	Anke ter Brugge
NVDA	Jan Sax van der Weijden
NVLF	Marliek Schulte
NVO	Marlies Post Kirsten Mik Marlijn de Vries
NVP	Peter van der Loo
NVMW	Magteld Beun Lydia Erlings
NVvP	Marlies de Feiter Hans van Andel
NVVP	Claudia Compier
Per Saldo	Marlies Kamperman
Present 24x7	Wietze de Vries
VGcT	Arnold van Emmerik
VKJP	Arielle de Ruijter
VOBC	Annelies Scheepens Dirk Verstegen
VVAK	Sandra Knijn
V&VN	Betty Bakker-Camu Inge Parlevliet
<i>VNG en gemeenten</i>	
VNG	Annelies Schutte Astrid Jansen
Gemeente Hellendoorn	Willem Loupatty
Gemeente Helmond	Wido Bijlmakers
Gemeente Nijmegen	Rik Verdellen
Gemeente Rotterdam	Michiel Eldering
Gemeente Utrecht	Marlies Kennis Wieke Westgeest
Gemeente Venlo	Hans Kraaijenhof Marlène van Poeijer
Gemeente Zaanstad	Frieda Both

<i>Clëntenorganisaties</i>	
LOC Zeggenschap in Zorg	Marion Welling Marianne van de Laar Tina Bakker
Landelijk Platform GGZ	Lotte Kits Sebastiaan Baan Marjolein Schipper
Ypsilon	Jan Zandijk
<i>Inspecties</i>	
Inspectie Jeugdzorg	Irving Levie Marianne Kloosterman Carien Görts
Inspectie voor de Gezondheidszorg	Jan van Wijngaarden Janine Timmer Frank van Leerdam
Inspectie VenJ	Angelique van Erp Lidewij van Dijck
<i>Ministeries</i>	
Ministerie van VWS	Youp van Zorge Monique Limpens Marise Hueber Ijnze Burger
Ministerie van VenJ	Atie de Vrij Eline Moerenhout Jocé Gankema
<i>Overig</i>	
Stichting Halt	Miranda Hoogenhout
Justitiële jeugd-instellingen (jji's)	Steven Sutton Giancarlo Fornaro
Raad voor de Kinderbescherming	Martin Timmer Nelly Snijders Catharina Koedijk
Stichting Kwaliteitsregister Jeugd	Jacky Stuifmeel

Bijlage 2 Belangrijke wetteksten en terminologie uit de Jeugdwet en Besluit Jeugdwet²⁴

Terminologie (wettelijke definities)

Beroepsregister (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

Register waarin beoefenaren van beroepen in het jeugddomein worden ingeschreven en dat tot doel heeft de kwaliteit van de beroepsbeoefening te bevorderen en te handhaven.

Gecertificeerde instelling (Jeugdwet, artikel 1.1)

Rechtspersoon die in het bezit is van een certificaat of voorlopig certificaat als bedoeld in artikel 3.3 en die een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering uitvoert.

Geregistreeerde jeugdprofessional (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

Beroepsbeoefenaar die is ingeschreven in het kwaliteitsregister jeugd.

Geregistreeerde professional (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

Geregistreeerde jeugdprofessional of beroepsbeoefenaar die als arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog of psychotherapeut is ingeschreven in een register als bedoeld in artikel 3 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg.

Jeugddomein (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

Terrein waarop aanbieders van jeugdhulp, uitvoerders van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering, advies- en meldpunten huiselijk geweld en kindermishandeling, colleges voor zover het betreft de toeleiding naar, advisering over en de bepaling van de aangewezen voorziening, justitiële jeugdinrichtingen, de Halt-bureaus en de raad voor de kinderbescherming werkzaam zijn.

Jeugdhulp (Jeugdwet, artikel 1.1)

1°. ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van ouders;
2°. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
3°. het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat de leeftijdsgrens van achttien jaar niet geldt voor jeugdhulp in het kader van jeugdstrafrecht.

---

²⁴ Voorhang Besluit houdende regels ter uitvoering van de Jeugdwet (Besluit Jeugdwet), versie 2 juli 2014, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2014-18155.pdf>.

Jeugdhulpaanbieder (Jeugdwet, artikel 1.1)

- 1°. natuurlijke persoon die, het verband van natuurlijke personen dat of de rechtspersoon die bedrijfsmatig jeugdhulp doet verlenen onder verantwoordelijkheid van het college;
- 2°. solistisch werkende jeugdhulpverlener onder verantwoordelijkheid van het college;

Jeugdhulpverlener (Jeugdwet, artikel 1.1)

Natuurlijke persoon die beroepsmatig jeugdhulp verleent;

Jeugdige (Jeugdwet, artikel 1.1)

persoon die:

- 1°. de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt,
- 2°. de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en ten aanzien van wie op grond van artikel 77c van het Wetboek van Strafrecht recht is gedaan overeenkomstig de artikelen 77g tot en met 77gg van het Wetboek van Strafrecht, of
- 3°. de leeftijd van achttien jaar doch niet de leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, en voor wie de voortzetting van jeugdhulp als bedoeld in onderdeel 1°, die was aangevangen, of voor wie het college vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar heeft bepaald dat een voorziening op het gebied van jeugdhulp noodzakelijk is of voor wie, na beëindiging van jeugdhulp die was aangevangen vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, binnen een termijn van een half jaar hervatting van de jeugdhulp noodzakelijk is;

Jeugdreclassering (Jeugdwet)

reclasseringswerkzaamheden, genoemd in artikel 77hh, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht, begeleiding, genoemd in artikel 77hh, tweede lid, van dat wetboek en het begeleiding van en toezicht houden op jeugdigen die deel nemen aan een scholings- en trainingsprogramma als bedoeld in artikel 3 van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, het geven van de aanwijzingen, bedoeld in artikel 12, vijfde lid, van die wet, of de overige taken die bij of krachtens de wet aan de gecertificeerde instellingen zijn opgedragen;

Kwaliteitsregister jeugd (Besluit Jeugdwet, artikel 1.1)

door Onze Ministers op grond van artikel 5.2.1, eerste lid, erkend register;

Opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen (Jeugdwet, artikel 1.1)

- 1°. psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van de ouders;
- 2°. beperkingen in de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie in verband met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem bij een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, en
- 3°. een tekort aan zelfredzaamheid in verband met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychische aandoening of beperking bij een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt;

Ouder (Jeugdwet, artikel 1.1)

Ouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, niet zijnde een pleegouder;

Preventie (Jeugdwet, artikel 1.1)

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking of van de ouders bij opvoedingsproblemen;

Kwaliteit jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen (Jeugdwet)

Artikel 4.1.1 Jeugdwet

1. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verlenen verantwoorde hulp, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder;
2. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling organiseren zich op zodanige wijze, voorzien zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel en dragen zorg voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder;
3. De hulpverlener neemt bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht en handelt daarbij in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard;

Meer informatie

In de Nota van Toelichting Concept Besluit Jeugdwet staat in paragraaf 4 meer informatie over professionalisering, verantwoorde hulp, de norm van de verantwoorde werktoedeling, registratie en het Kwaliteitskader Jeugd. Het Besluit Jeugdwet is hier te vinden:

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2014-18155.pdf>.

Bijlage 3 Afkortingen

Afktoring	Betekenis
AEF	Andersson Elffers Felix
AJN	Artsen Jeugdgezondheidszorg Nederland
AMHK	Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
BIG (Wet)	Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg
BMJ	Belangenvereniging Medewerkers Bureaus Jeugdzorg
BOKA	Beroepsvereniging voor Orthopedagogen en Klinisch pedagogen met een Academische opleiding
BV Jong	Beroepsvereniging kinder- en jongerenwerkers
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CGL	Centrum Gezond Leven
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
FVB	Federatie Vaktherapeutische Beroepen
ISO	Internationale Organisatie voor Standaardisatie
JB-(maatregel)	Jeugdbescherming
JJI	Justitiële Jeugdinrichting
JR-(maatregel)	Jeugdreclassering
GGD	Gemeentelijke Gezondheids Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GGZ-J	Geestelijke Gezondheidszorg Jeugd
GHZ	Gehandicaptenzorg
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
LHV	Landelijke Huisartsen Vereniging
LIRIK	Licht Instrument Risico Inschatting Kindveiligheid
LVB	Licht verstandelijke beperking
LVE	Landelijke Vereniging voor Eerstelijnspsychologen
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
NHG	Nederlands Huisartsen Genootschap
NIP	Nederlands Instituut van Psychologen
Nji	Nederlands Jeugdinstituut
NVDA	Nederlandse Vereniging van Doktersassistenten
NVLF	Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie
NVMW	Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers
NVO	Nederlandse Vereniging van Pedagogogen en Onderwijskundigen
NVP	Nederlandse Vereniging van Pleeggezinnen
NVvP	Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
NVVP	Nederlandse Vereniging van Vrijgevestigde Psychologen & Psychotherapeuten
OM	Openbaar Ministerie
MO groep	Maatschappelijke Ondernemers Groep, branche-organisatie voor Welzijn en Maatschappelijke

	Dienstverlening
Quick-STEP	Standaard Taxatie Ernst Problematiek
ROM	Routine Outcome Monitoring
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
SKJ	Stichting Kwaliteitsregister Jeugd
STIPJ	Stuurgroep Implementatie Professionalisering Jeugdzorg
VG	Verstandelijk Gehandicapten
VGcT	Vereniging voor Gedragstherapie en Cognitieve Therapie
VGN	Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland
V en J (Ministerie van)	Veiligheid en Justitie
VKJP	Vereniging voor Kinder- en Jeugdpsychotherapie
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VOBC	Vereniging Orthopedagogische Behandelcentra
VOG	Verklaring Omtrent het Gedrag
VVAK	Vereniging Vertrouwensartsen Kindermishandeling
V&VN	Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland
VWS (Ministerie van)	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
W&MD	Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening
WLZ	Wet Langdurige Zorg
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WO	Wetenschappelijk Onderwijs
ZonMw	Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie
ZRM	Zelfredzaamheidsmatrix
ZvW	Zorgverzekeringswet

Annex 1 Inzet professionals met een HBO functie

De opdracht luidt als volgt:

Wanneer moet een jeugdhulpaanbieder, een gecertificeerde instelling of een gemeente een geregistreerde professional met een functie op HBO-niveau inzetten?

Annex 2 Inzet professionals met een WO-master functie

De opdracht luidt als volgt:

Wanneer moet een jeugdhulpaanbieder, een gecertificeerde instelling of een gemeente een geregistreerde professional een functie op WO-master niveau inzetten?

Annex 3 Inzet professionals met een WO-postmaster functie

De opdracht luidt als volgt:

Wanneer moet een jeugdhulpaanbieder, een gecertificeerde instelling of een gemeente een geregistreerde professional met een functie op WO-postmaster niveau zetten?